

Wijkontwikkelingsprogramma Bolnes

Concept: versie raad

Inhoudsopgave

WIJKONTWIKKELINGSPROGRAMMA BOLNES	1
INHOUDSOPGAVE	2
HOOFDSTUK 1: INLEIDING	5
Wat is een wijkontwikkelingsprogramma (niet)	5
Waarom een wijkontwikkelingsprogramma	6
Wat heeft het vorige wijkontwikkelingsprogramma opgeleverd?	6
Plangebied	7
Leeswijzer	8
HOOFDSTUK 2: SAMENVATTING WIJKONTWIKKELINGSPROGRAMMA	9
HOOFDSTUK 3: KORTE GESCHIEDENIS VAN BOLNES	11
HOOFDSTUK 4: EEN VISIE OP BOLNES	13
Bolnes in de toekomst	13
Leven in Bolnes	15
Ontmoeting en maatschappelijke voorzieningen	15
Speelvoorzieningen	18
Zorgvoorzieningen	19
Veiligheid	20
Winkelaanbod	21
Werkgelegenheid	21
Wonen in Bolnes	22
Woningbestand en ontwikkellocaties	22
Omgeving	23
Mobiliteit	25
Recreatie en groen	27
HOOFDSTUK 5: BESCHRIJVING VAN DE WIJK	29
Inleiding	29
Leven in Bolnes	29
Leefstijlen van de bewoners	29
Betrokkenheid bewoners	30
Sport	31
Speelplaatsen en jeugdvoorzieningen	31
Onderwijs	33
Kinder- en peuteropvang	33
Zorg	33
Woonzorgzone	34

Ouderen	35
Culturele voorzieningen	35
Historische objecten en monumenten in Bolnes	35
Religieuze voorzieningen	36
Veiligheid	36
Detailhandel en horeca	37
Bedrijvigheid	37
Wonen in Bolnes	38
De bevolking van Bolnes	38
Het woningbestand	39
Kwaliteit openbare ruimte	39
Verkeer en vervoer	40
Algemeen	40
Verharding en oversteekplaatsen	40
Gemotoriseerd verkeer	40
Fietsverkeer	41
Openbaar vervoer	42
Lucht en geluid	43
Recreatie en groen	43
Bodem	45
Externe veiligheid	46
HOOFDSTUK 6: STERKTE – ZWAKTE ANALYSE VAN BOLNES	47
Inleiding	47
Leven in Bolnes	47
Wonen in Bolnes	48
HOOFDSTUK 7: PLANNING EN UITVOERING	49
Uitvoeringsprogramma	51
Beheeragenda	58
HOOFDSTUK 8: PROCEDURE OPSTELLEN WIJKONTWIKKELINGSPROGRAMMA	60
Participatie	60
Proces	60
Vorbereidingsfase en bepalen profiel van Bolnes	60
Straatgesprekken	61
Kinderactiviteit	61
Jongerenactiviteiten	61
Enquête	61
Bewonersbijeenkomst	62
Partnerbijeenkomst	62
Uitwerken profiel naar onderzoekthema's	62
Denktank	62
Opstellen visie en uitvoeringsprogramma	62
Inspraak en reactie	63
Besluitvorming	63
BIJLAGE 1: REACTIES OP HET WIJKONTWIKKELINGSPROGRAMMA	64

Bouw woningen Van Riebeekstraat (Park Bolnes)	64
Donckse Velden	65
Ontwikkeling Waterkant	66
Verkeer en parkeren	66
Speelplekken	69
Winkelstrip Wetstraat	69
Behuizing basisscholen	69
Meldingen openbare ruimte	70
Meldingen overlast	71
Overige reacties	72

BIJLAGE 2: RESULTATEN ENQUÊTE **73**

Hoofdstuk 1: Inleiding

Samen met haar inwoners en maatschappelijke partners staat de gemeente Ridderkerk voor de uitdaging om de kracht van de wijken te behouden en daar, waar nodig, verder te versterken. Het streven hierbij is om een prettig woon- en leefklimaat in alle wijken van Ridderkerk te realiseren. Het wijkontwikkelingsprogramma is hierbij een belangrijk middel. Inmiddels is voor alle wijken van Ridderkerk een wijkontwikkelingsprogramma opgesteld.

Bijzonder aan het voor u liggende wijkontwikkelingsprogramma Bolnes is dat dit het eerste wijkontwikkelingsprogramma is dat herzien is. Dit wijkontwikkelingsprogramma is de opvolger van het wijkontwikkelingsplan Bolnes dat in juli 1999 is vastgesteld. In vergelijking tot het vorige programma is bij het opstellen nadrukkelijker samenwerking met maatschappelijke partners van de gemeente en de bewoners van Bolnes gezocht. Het voor u liggende programma wordt naar verwachting in januari 2011 vastgesteld door de gemeenteraad van Ridderkerk.

Wat is een wijkontwikkelingsprogramma (niet)

Een wijkontwikkelingsprogramma is een visie op de gewenste ontwikkeling van een wijk over een periode van 10 jaar. In een wijkontwikkelingsprogramma staat beschreven hoe de wijk eruit ziet en waar aan gewerkt zou moeten en kunnen worden. Het gaat daarbij niet alleen om de fysieke ruimte zoals straten, groen, water, huizen en andere gebouwen, maar ook om de sociale omgeving zoals de maatschappelijke voorzieningen en de manier waarop mensen met elkaar omgaan.

Omdat het programma over alles kan gaan, wat in de wijk belangrijk is en omdat de ontwikkeling over een periode van ongeveer tien jaar gaat, is het programma niet heel erg gedetailleerd. Omdat er veel meningen en wensen zijn, zal ook niet iedereen zijn persoonlijke ideeën in dit programma terug kunnen vinden. De aanbevelingen die zijn gedaan in de tijd dat dit programma is gemaakt hebben allemaal hun weg gevonden naar de juiste personen of instanties. Het programma is opgesteld om een totaalbeeld van de wijk te krijgen en daaruit de goede en minder goede dingen te benoemen.

Ondanks dat het programma op zich zelf staat, past het binnen een grotere visie die de gemeente heeft op Ridderkerk. In de structuurvisie die de gemeenteraad op 29 juni 2009 heeft vastgesteld zijn verschillende beschrijvingen van de wijk opgenomen in wijkpaspoorten. Hierin staan karakteristieke kenmerken van een wijk beschreven en de gewenste ontwikkelrichting van een bepaalde wijk in de toekomst. Binnen datzelfde kader van de structuurvisie is de woningbouwstrategie uitgewerkt en vastgesteld door het college op 1 juni 2010. Hierin wordt advies uitgebracht over de woningvraag en de gewenste woonmilieus in de periode tot 2020. Dit is gedaan aan de hand van de wijkprofielen die opgenomen zijn in de structuurvisie. Naast de structuurvisie en de woningbouwstrategie zijn er ook andere gemeentelijke beleidskaders waar het wijkontwikkelingsprogramma binnen moet passen, bijvoorbeeld het milieubeleidsplan.

Het wijkontwikkelingsprogramma vormt de basis voor jaarplannen waarin concrete acties zijn opgenomen. In het programma is een overzicht opgenomen van projecten en initiatieven die verder uitgewerkt moeten worden of waarvan de haalbaarheid

moet worden onderzocht. Deze projecten zijn voorzien van een globale tijdsplanning en een globale kostenraming.

Het wijkontwikkelingsprogramma heeft geen juridische status. Het is een document dat richting en sturing geeft aan de ontwikkelingen in de wijk voor de komende tien jaar. Ondanks de planhorizon van tien jaar is het wijkontwikkelingsprogramma geen statisch document. Jaarlijks wordt via de zogenaamde wijkontwikkelingsprogramma-monitor in kaart gebracht hoe het staat met de uitvoering van de ontwikkelingen die genoemd worden in dit programma. Ook vindt na vijf jaar een herijking plaats, of eerder indien dit nodig is, van het wijkontwikkelingsprogramma. Als er tussentijds nieuwe ontwikkelingen om aandacht vragen, dan worden deze onder andere met belanghebbende uit de wijk besproken en kunnen er concrete acties worden opgenomen in het jaarplan. Het wijkontwikkelingsprogramma is dan ook een dynamisch document waarmee steeds ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen.

Waarom een wijkontwikkelingsprogramma

Lange tijd is zowel binnen de gemeente als in het overleg met instanties gewerkt met een sectorale aanpak. Dat wil zeggen dat beleidsterreinen als jeugd, ouderen, volkshuisvesting en verkeer vanuit hun eigen invalshoek werden bekeken. Er is echter veel meer resultaat te behalen uit een integrale benadering op wijkniveau. Ook is duidelijk dat de ervaringen en ideeën van bewoners zich niet zo eenvoudig laten opdelen naar verschillende beleidsterreinen. Het opstellen van een wijkontwikkelingsprogramma biedt de mogelijkheid om over alle facetten die met de wijk te maken hebben te spreken en plannen te maken.

Wat heeft het vorige wijkontwikkelingsprogramma opgeleverd?

In 1999 is voor de wijk Bolnes het eerste wijkontwikkelingsprogramma van de gemeente Ridderkerk opgesteld. Destijds werd er nog gesproken over een wijkontwikkelingsplan en was het doel van dit plan om een bijdrage te leveren aan het woon- en leefklimaat van de afzonderlijke wijken. Uit dit wijkontwikkelingsplan is een aantal ontwikkelingen voortgekomen. Hieronder wordt een aantal ontwikkelingen kort beschreven.

- Herinrichting Cronjéplein in 2003.
- Herstructurering 44 woningen in Wilhelminastraat en omgeving. Afgerond in 2003.
- Herinrichting openbare ruimte rondom het winkelcentrum Bolnes-Zuid, combinatie van een winkelcentrum met appartementencomplex. Daarnaast is er een inpandige laad- en losruimte voor de Bas van der Heijden gerealiseerd. Afgerond in 2006.
- Verplaatsing van bibliotheekfiliaal naar het centrum van Bolnes. Het maakt nu onderdeel uit van het wijkvoorzieningscentrum.
- Herstructurering van 255 woningen rondom de Retiefstraat en de Gerrit Maritzstraat (tegenwoordig de Nelson Mandelastraat). Bouw wordt in 2010 afgerond.
- Herinrichting speel- en groengebieden rondom flats. Afgerond in 2003.

- Het verbeteren van de toegang tot het groengebied door het aanleggen van 2 verbindingen voor langzaam verkeer en meer ruimte maken voor water. Afgerond in 2003.
- Realisatie woontoren op de voormalige bedrijfslocatie Van Dam. Afronding bouw in 2011.

Uit bovenstaande lijst blijkt dat het voorgaande wijkontwikkelingsprogramma veel tot stand heeft gebracht in Bolnes, met name op fysiek gebied. In dat opzicht is het wijkontwikkelingsplan Bolnes (1999) succesvol te noemen. In later opgestelde wijkontwikkelingsprogramma's voor andere wijken is ook de sociale component van een wijk meer betrokken bij de analyse en planvorming. In het nieuwe wijkontwikkelingsprogramma van Bolnes komt dit ondermeer terug in het thema "ontmoeten".

Plangebied

De wijkontwikkelingsprogramma's zijn gericht op het woon- en leefklimaat binnen de woonwijken van de gemeente Ridderkerk. Hoewel er ook wordt gewoond op bedrijventerreinen en in het agrarisch gebied, is de hoofdfunctie van deze gebieden niet

gericht op het wonen. Deze gebieden worden daarom niet uitgebreid meegenomen in de wijkontwikkelingsprogramma's. Uitzondering is als de bestemming van het gebied wordt aangepast naar bijvoorbeeld woningen.

Het plangebied is het gebied tussen het Dijkje, de Nieuwe Maas, de Donckse Laan en de Rotterdamseweg. Ook een gedeelte van de polder Nieuw Reyerwaard, het agrarisch gebied ten zuiden van de Parallelweg behoort tot het plangebied.

Leeswijzer

Het wijkontwikkelingsprogramma is opgedeeld in een aantal verschillende hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk, de inleiding, beschrijft in grove lijnen de achtergrond van dit wijkontwikkelingsprogramma, de reden waarom deze gemaakt worden en de verschillende kaders waarbinnen zij moet passen. In het tweede hoofdstuk staat een samenvatting van het wijkontwikkelingsprogramma op hoofdlijnen. In het derde hoofdstuk wordt kort de geschiedenis van Bolnes beschreven.

In het vierde hoofdstuk is een visie op Bolnes opgenomen. Deze visie is opgesteld op basis van een beschrijving van de wijk, aan de hand van een sterkte- en zwakteanalyse en met behulp van informatie die is verkregen tijdens het opstellen van het wijkontwikkelingsprogramma. De visie is opgedeeld in twee delen, namelijk 'leven in Bolnes', waarin de meer sociale aspecten van de wijk beschreven staan en 'wonen in Bolnes', waarbij aandacht is voor de meer fysieke aspecten van de wijk. Om de visie meer concreet te maken is deze vertaald naar een uitvoeringsprogramma waarin (zoveel mogelijk) is aangegeven wanneer wat wordt uitgevoerd en of hiervoor budget en / of capaciteit aanwezig is, of dat het een wens betreft. Bij de visie staat bij elk onderwerp kort beschreven wat er gaat gebeuren in Bolnes.

In hoofdstuk vijf wordt de wijk beschreven. Deze beschrijving is opgedeeld in twee delen, namelijk een beschrijving van de sociale aspecten van de wijk in "leven in Bolnes" en een beschrijving van het meer fysieke gedeelte van Bolnes in "wonen in Bolnes". In de beschrijving van de wijk is ook gebruik gemaakt van de uitkomsten van bewonersenquête om aan te geven hoe bewoners zelf hun wijk ervaren.

Het zesde hoofdstuk is een sterkte- en zwakteanalyse van de wijk, onder andere gebaseerd op de beschrijving van de wijk en de ervaringen die zijn opgedaan tijdens het opstellen van het wijkontwikkelingsprogramma. De sterkte- en zwakteanalyse vormt de basis voor de visie op de wijk die is opgenomen in hoofdstuk drie.

In het zevende hoofdstuk staat een uitgebreide planning, waarin terug te vinden is wanneer er resultaat verwacht kan worden op bepaalde onderdelen. Dit wijkontwikkelingsprogramma wordt afgesloten met een beschrijving van alle activiteiten en processtappen in hoofdstuk acht die zijn ondernomen om dit programma op te stellen.

In bijlage 1 is de beantwoording opgenomen van de reacties die zijn binnengekomen tijdens de periode dat het wijkontwikkelingsprogramma ter inzage heeft gelegen. In bijlage 2 staan de resultaten van de enquête die is gehouden in Bolnes ten behoeve van het wijkontwikkelingsprogramma.

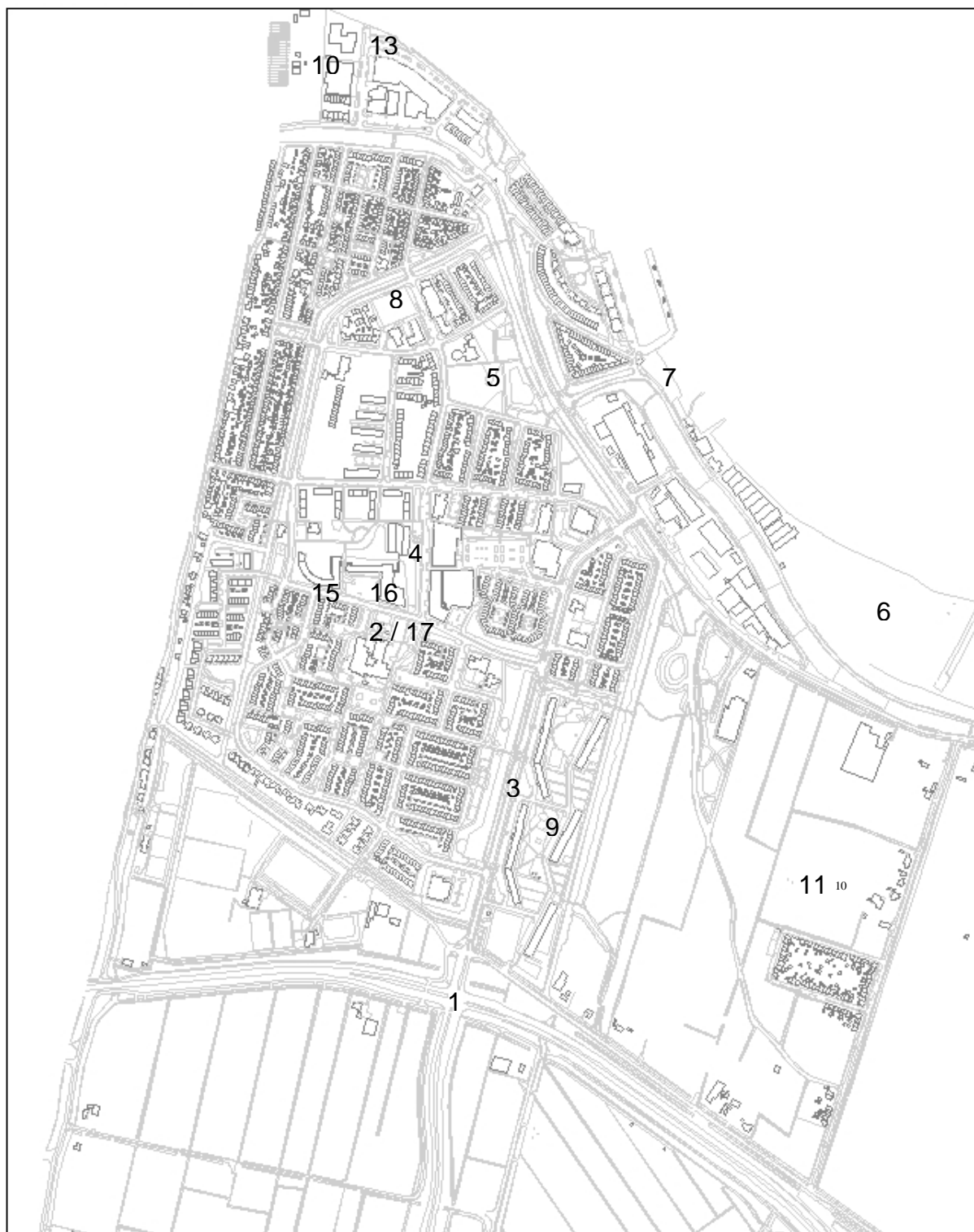
Hoofdstuk 2: Samenvatting wijkontwikkelingsprogramma

De wijk Bolnes is een wijk in beweging. De afgelopen jaren hebben diverse ontwikkelingen plaats gevonden, zowel op sociaal als fysiek vlak. Voorbeelden hiervan zijn de bouw van nieuwe woningen, de herstructurering van bestaande buurten, de komst van een wijkvoorzieningencentrum, een buurtsportlocatie en de start van het brede school programma. Ook is er voor de gehele wijk Bolnes een woonzorgzone ingericht.

Ook de komende jaren staat Bolnes niet stil qua ontwikkelingen. Er is onder andere woningbouw gepland aan de Van Riebeekstraat en aan het waterfront op de vroegere bedrijventerreinen. De Donckse Velden worden verder ingericht tot een natuur- en recreatiegebied. Aan de Generaal Smutstraat wordt woon-/zorgcomplex De Riederbol gerealiseerd. Het brede school programma, die vele activiteiten aan kinderen aanbiedt, zal verder ontwikkeld worden. Daarnaast wordt er nagedacht om de Noordstraat een verbeterde uitstraling te geven. Bolnes blijft dus een dynamische wijk in beweging.

Belangrijk bij al deze ontwikkelingen is dat het karakter van de wijk Bolnes behouden blijft. Bolnes is te typeren als een dorpse kern. Het dorpse karakter, gecombineerd met de kwaliteit van het landschap (Donckse Velden en Bolnes-Zuid) en rivier De Nieuwe Maas maken van Bolnes een aantrekkelijk woondorp voor mensen die in de 'luwte' willen wonen. Bewoners van Bolnes zijn te kenmerken met steekwoorden als betrokkenheid, harmonie, geborgenheid en zekerheid.

Om het dorpse karakter van Bolnes te behouden is ontmoeten een centraal thema van dit wijkontwikkelingsprogramma geworden. Ontmoeten is elkaar tegenkomen en elkaar treffen, zowel op straat, in winkels, in het verenigingsleven of bij maatschappelijke voorzieningen. Het thema ontmoeten draagt dan ook op diverse manieren bij aan de wijk. Het verhoogt de betrokkenheid van bewoners bij de eigen straat en de wijk, het zorgt voor harmonie tussen bestaande bewoners van Bolnes en nieuwe bewoners en het leidt tot geborgenheid en zekerheid, bijvoorbeeld doordat burens elkaar leren kennen. Ontmoeten wordt dan ook op natuurlijke wijze gestimuleerd in nieuwe ontwikkelingen als het brede school programma en het beter laten samenwerken van maatschappelijke voorzieningen in de wijk. Ook de wens voor een ontmoetingsplek met boulevardachtige uitstraling aan de Noordstraat zorgt ervoor dat het dorpse karakter behouden blijft.

Figuur 1: Ontwikkelingen Bolnes

1: Onsluiting Rijnsingel	9: Aanpassingen galerijen en entrees appartementengebouwen Rijnsingel / Spuistraat
2: Overlast halen en brengen rondom basisscholen	10: Ontwikkelingen Boelewerf
3: Aanpassing halte Rijnsingel	11: Inrichting Donckse Velden
4: Overlast vrachtverkeer	13: Realisatie jongerenontmoetingsplek
5: Bouw 54 woningen Van Riebeeckstraat	15: Ontwikkeling en herinrichting Noordstraat
6: Bouw woningen Maasoevers Oost	16: Wijkvoorzieningencentrum
7: Bouw woontoren Het Bordes	17: Brede school Bolnes programma
8: Bouw woonzorgcentrum Riederbol	

Hoofdstuk 3: Korte geschiedenis van Bolnes

Bolnes is één van de oorspronkelijke vijf kernen van Ridderkerk. Bolnes heeft zich reeds in de tweede helft van de negentiende eeuw ontwikkeld, doordat Boele's scheepwerven zich in 1854 langs de Nieuwe Maas vestigt. Als gevolg van deze werkgelegenheid vestigen zich arbeiders in de zogenaamde kop van Bolnes. In de jaren veertig van de twintigste eeuw wordt dit woongebied in zuidelijke richting uitgebreid tot aan de Boezem. Na de Tweede Wereldoorlog wordt woningbouw gerealiseerd tussen de Generaal Smutstraat, de De La Reijstraat en De Wetstraat.

In de jaren vijftig wordt de gestapelde bouw aan de De La Reijstraat gerealiseerd. In de jaren zestig en zeventig wordt veel gebouwd: ten oosten van De Wetstraat, het centrum, ten zuiden van de Noordstraat en de flats aan de Spuistraat. Met de groei van Bolnes groeide ook het aantal voorzieningen zoals verschillende winkelcentra, scholen en zorgvoorzieningen. Door de uitbreiding van Beverwaard kwam Rotterdam steeds dichterbij Bolnes te liggen.

Figuur 2: kopie plankaart 'plan in hoofdzaak' uit 1955

In de afgelopen twintig jaar is hard gewerkt aan het verbeteren van de wijk door stadsvernieuwing, ondermeer door het vervangen van woningen aan de De La Reijstraat, Generaal Smutstraat, Nelson Mandelastraat (voorheen Gerrit Maritzstraat) en de Retiefstraat. Tegenover het winkelcentrum aan de Vechtstraat is woningbouw voor ouderen gerealiseerd die aansluit bij de Noordhave. In de afgelopen jaren is er ook een nieuwe buurt ontstaan in Bolnes, namelijk Willaertslande, tussen de Leklaan, het Eemhof en het Dijkje.

Ook het gezicht van de bedrijvigheid in Bolnes veranderde. Naamsbekendheid verkreeg Bolnes met verschillende zwaardere industriële ondernemingen, zoals scheepswerven en machinefabrieken, die zich vestigden in Bolnes. Deze ondernemingen zorgden in de jaren zestig voor een toestroom van gastarbeiders. In eerste instantie vestigden mensen uit het noorden van het land zich in Bolnes. Later kwamen er vooral uit Spanje arbeiders naar Bolnes. De komst van deze nieuwe bewoners heeft een stempel op de wijk gedrukt. Dit stempel is nog steeds zichtbaar, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van de Spaanse Vereniging. In de jaren tachtig kreeg de nationale scheepsindustrie grote klappen door de opkomende Aziatische economieën. Hierdoor gingen de scheepswerven in Bolnes grotendeels dicht.

In de jaren negentig en tweeduizend is een gedeelte van de oude, leeggekomen bedrijventerreinen van bestemming veranderd. Door de bouw van de woonbuurt Maasdonck op het voormalige Boeletterrein werd de relatie van Bolnes met de rivier versterkt. In de toekomst zullen ook andere, voormalige bedrijventerreinen herontwikkeld worden tot woonbuurten en wordt de relatie met het water versterkt.

Hoofdstuk 4: Een visie op Bolnes

In dit gedeelte van het wijkontwikkelingsprogramma wordt een overzicht gegeven van de geplande en gewenste ontwikkelingen in en rondom de wijk Bolnes. Dit wordt gedaan op basis van een visie op Bolnes. Input voor deze visie vormt de beschrijving van de wijk (zie hoofdstuk vijf), een sterke- en zwakteanalyse (zie hoofdstuk zes) en de ervaringen die zijn opgedaan tijdens het opstellen van het wijkontwikkelingsprogramma.

De ontwikkelingen zijn erop gericht de sterke punten van de wijk te versterken en daar waar nodig en mogelijk, de zwakke punten te verbeteren. Het gaat om ontwikkelingen die al op de planning staan en waarbij dus concreet is aan te geven wat er gaat gebeuren. Maar het gaat ook om ontwikkelingen die als wenselijk worden gezien, maar waarbij de concrete invulling, planning, haalbaarheid en consequenties nog niet (geheel) duidelijk zijn. Er zal per ontwikkeling worden aangegeven wat de status is en hoe concreet de ontwikkeling is.

De opbouw van dit hoofdstuk bestaat uit het beschrijven van een algemene visie op Bolnes. Daarna wordt per deelthema, zoals woningbestand, omgeving et cetera, een beschrijving van de ontwikkelingen gegeven. Tevens staat er per deelthema een samenvattende tabel waarin de ontwikkelingen staan weergegeven. Dit mondt uiteindelijk uit in een overzichtstabel (hoofdstuk zeven) waarin alle ontwikkelingen voor de wijk zijn weergegeven met daarbij de op te lossen of juist te versterken punten, de status van het project, een globale planning, de financieringsbron, de status van de financiering, de projectverantwoordelijke en het resultaat. Hierdoor is in één oogopslag inzichtelijk wat er op de stapel staat voor de wijk. Overigens zijn in de tabel niet alle mogelijke ontwikkelingen weergegeven. Een aantal ontwikkelingen is puur informatief en de beschrijving in de tekst volstaat dan ook.

Bolnes in de toekomst

Bolnes is ook in de toekomst een aantrekkelijk, levensloopbestendig woondorp geschikt voor alle leeftijden. Dit betekent dat zowel jongeren als ouderen naar tevredenheid wonen in de wijk. Bolnes wordt daarnaast een plek voor mensen die goed bereikbaar willen wonen. Het aanbod aan openbaar vervoer blijft op peil in de toekomst. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in de huidige ontsluiting en doorstroming van de wijk, zowel voor de fiets als voor de auto. Het is de bedoeling dat zwakke punten, zoals de kruising van de Rijnsingel en de Rotterdamseweg, worden aangepakt om zo de doorstroming te verbeteren en de wijk beter te ontsluiten.

Bolnes blijft ook in de toekomst in de luwte liggen en behoudt zijn dorpse karakter. In de wijk zelf is ook in de toekomst voldoende aanbod van voorzieningen aanwezig zodat bewoners voor hun dagelijkse behoeftes de wijk niet uit hoeven. Voor niet-dagelijkse behoeftes, en voorzieningen die wijkoverstijgend zijn, kunnen bewoners van Bolnes buiten de wijk terecht in bijvoorbeeld het centrum van Ridderkerk. De wijk ligt goed bereikbaar tussen Rotterdam en het centrum van Ridderkerk en de wijkbewoners maken gebruik van de centrumvoorzieningen die daar aanwezig zijn. Zelf heeft Bolnes voornamelijk de lusten van deze voorzieningen in haar nabijheid, maar niet de lasten.

In de toekomst zal er sprake zijn van instroom van nieuwe bewoners in Bolnes. Het is belangrijk, mede vanwege het dorpse karakter van Bolnes waar men elkaar kent, de daarbij behorende samenhang te behouden en ervoor te zorgen dat ook nieuwe inwoners van Bolnes onderdeel worden van de gemeenschap.

Het dorpse karakter van Bolnes komt tot uiting in het type mensen dat er woont. De wijk kent nu een grote diversiteit aan huishoudens, van alleenstaanden tot gezinnen in verschillende levensfasen, met elk hun eigen leefwijze. Onderzoek van bureau SmartAgent wijst uit dat in Bolnes nu voornamelijk twee soorten mensen wonen. De ene groep mensen is te kenmerken met de steekwoorden betrokkenheid en harmonie. Zij hechten veel waarde aan goede (gezellige) sociale contacten in de buurt en op het werk. De meeste mensen uit deze groep voelen zich het meest thuis in de 'gewone' woonwijk. De smaakvoorkeur met betrekking tot de woning zijn knus en traditioneel. De tweede groepering mensen die men aantreft in Bolnes is te typeren met de steekwoorden geborgenheid en zekerheid. Zij is eveneens groepsgericht, maar wel veel meer naar binnen gericht dan de hiervoor beschreven groep. Ze leiden een rustig leven en bewegen zich in een kleine kring van familie, vrienden en/of buren waarmee men intensieve contacten heeft. Het liefst wonen zij in een gewone (nieuwbouw)wijk of in een degelijk, comfortabel (senioren)appartement in de buurt van voorzieningen.

In Bolnes wordt, net als in de rest van Ridderkerk, gestreefd naar functiemenging. Wonen, werken, leren, landschap en voorzieningen bestaan als functies niet naast elkaar, maar zijn met elkaar verbonden en versterken daardoor elkaar. In de toekomst wordt ernaar gestreefd om voorzieningen zo in te richten dat ze ook fysiek op elkaar aansluiten. Een voorbeeld hiervan is om het wijkvoorzieningencentrum en de beide basisscholen (die samenwerken als brede school) beter op elkaar te laten aansluiten, zodat zij van elkaars voorzieningen gebruik kunnen maken.

Aan de oost- en zuidkant grenst de wijk aan groengebieden. Aan de oostkant liggen de Donckse Velden dat verder tot een groen- en natuurgebied wordt ontwikkeld. Aan de zuidkant van Bolnes liggen de sportvelden. Ook ten zuiden van de Rotterdamseweg behoudt het gebied zijn groene karakter. Daarnaast is er ook in de wijk op bepaalde plekken groen aanwezig. Op andere plekken, met name in het oude gedeelte van Bolnes, wordt het groen echter juist gemist. Deze plek is ook het verste verwijderd van de Donckse Velden. In de toekomst is bij eventuele nieuwe ontwikkelingen hiervoor aandacht.

Bolnes blijft ook in de toekomst een veilige, aangename wijk om in te wonen. Doordat mensen elkaar kennen wordt de sociale veiligheid bevorderd. Daarnaast zorgt ook de buurtpreventie ervoor dat mensen de wijk als veilig ervaren. In de toekomst heeft Bolnes ook geen last meer van het negatieve imago dat zij nu nog heeft in de rest van Ridderkerk, maar staat zij bekend als een prettige, rustige wijk om in te wonen.

Leven in Bolnes

Ontmoeting en maatschappelijke voorzieningen

In de toekomst blijft Bolnes een sociale en samenhangende wijk met een dorps karakter. De bewoners zijn lokaal betrokken en kennen hun burens. Mede door nieuwbouwprojecten zal er wel instroom plaatsvinden van nieuwe bewoners. Het is belangrijk dat ook deze nieuwe bewoners betrokken raken met de wijk.

Mensen kunnen elkaar op verschillende manieren ontmoeten, bijvoorbeeld op verenigingen, op school, op straat, bij mensen thuis of zelfs virtueel online. Het ontmoeten kan gestimuleerd worden door het bieden van goede faciliteiten en door het stimuleren van contacten. Door ontmoetingen wordt de sociale cohesie tussen mensen bevorderd. Zeker in een wijk als Bolnes, dat een dorps karakter kent, is het van belang om te voorkomen dat dit karakter verloren gaat en individualisering de overhand krijgt. Het is juist een kracht van een wijk als Bolnes dat deze, gelegen in een stadse omgeving, haar sociale samenhang heeft weten te behouden en te versterken door de jaren heen. Het is van belang om ook in de toekomst hierop alert te zijn, zeker ook gezien het type mens dat ervoor kiest om in Bolnes te gaan wonen, namelijk mensen die hechten aan een rustige, sociale omgeving. Ontmoeten is dan ook een centraal thema van dit wijkontwikkelingsprogramma en wordt op verschillende manieren gestimuleerd in de toekomst, zowel sociaal, fysiek of een combinatie daarvan.

Initiatief brede school Bolnes

In Bolnes is in 2010 een brede school initiatief van start gegaan. Aan dit initiatief werken onder andere de basisscholen De Fontein en De Bosweide mee. Doel van dit initiatief is om de brede school het hart van de wijk te laten vormen. De brede school stelt het kind (0 – 23 jaar) centraal. De brede school is een netwerk in de wijk voor kinderen en jeugd. Het biedt activiteiten aan op het gebied van sport, beweging, kunst en cultuur. De missie van de brede school is om een doorgaande ontwikkelingslijn van 0 tot 23 jaar tot stand te brengen en zij wil stimuleren tot een sociaal samenhangende en actieve wijk. In eerste instantie is de brede school een programma gericht op activiteiten en geen huisvestingsprogramma. Dit samenwerkingsverband is in 2009 bekrachtigd met het ondertekenen van een gezamenlijke intentieverklaring. Begin 2011 wordt geëvalueerd of het initiatief voor de brede school leidt tot de gewenste resultaten.

De brede school Bolnes is een uitermate geschikte mogelijkheid om ontmoeting tussen mensen tot stand te brengen waardoor de sociale samenhang tussen wijkbewoners wordt bevorderd. Hierbij kan gedacht worden aan ontmoetingen tussen verschillende generaties, tussen mensen met verschillende achtergronden et cetera. De nabijheid van het wijkvoorzieningscentrum bij de twee participerende scholen kan een meerwaarde opleveren hierbij doordat zij mensen in staat stellen elkaar te ontmoeten. Het is dan wel essentieel dat de beide basisscholen en het wijkvoorzieningscentrum goed, en vooral veilig, bereikbaar zijn. Door de brede school wordt ook de samenwerking tussen andere verenigingen/ deelnemende partners bevorderd en kunnen zij van elkaars netwerk gebruik maken.

Stimuleren ontmoetingen op straat

Ontmoetingen op straat kunnen gestimuleerd worden door straten aantrekkelijk in te richten zodat mensen ook buiten willen verblijven. Dit kan bijvoorbeeld door straten

een groen, veilig en ruim profiel te geven. Vooral in het oude, noordelijke gedeelte van Bolnes dat voornamelijk bestaat uit arbeiderswoningen, is nu weinig openbaar groen aanwezig.

De verschillende entrees van de wijk worden nu nog vaak overheerst door parkeerplekken, bijvoorbeeld bij de Vechtstraat en de Noordstraat. De openbare ruimte rond het centrum verdient dan ook aandacht. In de uitwerking van de woningbouwstrategie, vastgesteld door het college op 1 juni 2010, is de herinrichting van de Noordstraat met boulevardachtige uitstraling als strategische ontwikkeling en wens benoemd. Om een ontspannen openbare ruimte te creëren en goede toegang tot de voorzieningen te bewerkstelligen, is van belang de niet doorkruisbare groenvoorzieningen bij het wijkcentrum op termijn te herstructureren. De voorkanten van de voorzieningen die worden (her)ontwikkeld dienen uitnodigend en openbaar toegankelijk te worden ontworpen. Het is belangrijk om kansen die zich voordoen om locaties langs de Noordstraat vrij te spelen voor herontwikkeling in de gaten te houden. Als er ontwikkelingen rondom de beide basisscholen plaats vinden biedt dit mogelijkheden voor de huisvesting van faciliteiten uit de omgeving. Hierdoor kunnen locaties worden vrijgespeeld om een kwaliteitsimpuls te bewerkstelligen. Op langere termijn kunnen de gebouwen van de Noordhave worden herontwikkeld tot een complex dat aansluit op de nieuwe identiteit van de Noordstraat. De hierboven beschreven ambitie is overigens niet op korte termijn te realiseren.

Om op korte termijn toch enige invulling te geven aan deze ambitie voor Bolnes wordt onderzocht of het haalbaar is om de vervanging van de riolering begin 2011 aan te grijpen om de openbare ruimte te herstructureren. Dit gebeurt dan in 2012. Hierdoor kan aan het gebied een kwaliteitsimpuls gegeven worden en wordt de samenhang tussen de verschillende delen van de Noordstraat vergroot. Om te onderzoeken of aangesloten kan worden bij deze ontwikkeling dient echter nog wel een aparte startnotitie opgesteld te worden.

Op de lange termijn ontstaat hierdoor op de Noordstraat een dorpshart dat kan functioneren als een ontmoetingsplek waar verschillende activiteiten georganiseerd kunnen worden, bijvoorbeeld een burendag. Herinrichting van de Noordstraat kan ook de uitwisseling tussen verschillende voorzieningen, zoals het wijkvoorzieningencentrum, de beide basisscholen en de verschillende winkels, bevorderen. Hierdoor ontstaat er combinatiebezoek, bezoekers kunnen in een keer meerdere bestemmingen aandoen. Dit is essentieel voor het voortbestaan van verschillende voorzieningen in Bolnes, doet recht aan het dorps karakter en creëert een hart in de wijk.

Uitvoering ontmoeting en maatschappelijke voorzieningen		Trekker	Planning
Ontwikkelingen rondom basisscholen	De beide basisscholen aan de Noordstraat hebben de wens uitgesproken om op deze locatie nieuwbouw te realiseren. De gebouwen zijn echter nog niet aan het einde van hun economische levensduur. Er zijn dan ook geen financiële middelen beschikbaar voor nieuwbouw. Wel zal er binnenkort groot onder-	Gemeente / basisscholen / Sport en Welzijn	Binnenkort groot onderhoud aan beide basisscholen. Nieuwbouw is naar verwachting niet aan de

	houd gepleegd worden.		orde voor 2025.
Wijkvoorzieningencentrum (WVC)	Het wijkvoorzieningencentrum, dat is voortgekomen uit het plan van aanpak woonzorgzone, moet geëvalueerd worden. Dit gebeurt aan de hand van het bedrijfsplan. Hierbij wordt ook gekeken of het wijkvoorzieningencentrum voldoende bekend is bij bewoners van Bolnes.	Sport en Welzijn / Gemeente	2011
Toekomst gymzaal Pretoriusstraat	De gymzaal aan de Pretoriusstraat is afgeschreven en moet worden gerenoveerd, gesloopt of vervangen. Er is wel behoefte aan deze voorziening. Om die reden wordt de gymzaal waarschijnlijk gerenoveerd zodat ze langer gebruikt kan worden.	Gemeente / Sport en Welzijn	Afhankelijk van eventuele nieuwbouw basisscholen.
Toekomst sporthal De Beverbol	Voor de beide basisscholen in Bolnes is de aanwezigheid van sporthal De Beverbol een vereiste, zij maken namelijk gebruik van deze voorziening. Om deze reden wordt niet meegewerkt aan een andere invulling van het terrein.	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Wens ontwikkeling Noordstraat tot Boulevard	Herinrichting van de Noordstraat met boulevardachtige uitstraling is benoemd als strategische ontwikkeling in de vastgestelde woningbouwstrategie. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de wens voor een ontmoetingsplek en wordt ontmoeting gestimuleerd. Ook kunnen hierdoor de verschillende voorzieningen beter op elkaar worden aangesloten. Begin 2011 wordt de riolering aan de Noordstraat vervangen. Gestreefd wordt om deze ontwikkeling aan te grijpen om de buitenruimte, naar verwachting in 2012, een kwaliteitsimpuls te geven. Hiervoor dient eerst nog een startnotitie opgesteld te worden.	Gemeente	Dit is een ontwikkeling op langere termijn en moet gezien worden als aandachtspunt. 2012
Extra jongeren ontmoetingsplek (JOP)	In het laatste wijkbezoek aan de wijk Bolnes heeft het college toegezegd iets aan de overlastgevende jongeren op de Boelwerf te doen. Er wordt daarom één jongeren ont-	Gemeente	2010

	moetingsplek (JOP) gerealiseerd in de buurt van dat bedrijventerrein. Daaraan gekoppeld wordt een beheersplan opgesteld. Het is de bedoeling dat de jongeren zelf mede zorg dragen voor het beheer en schoonhouden van de omgeving.		
Ontwikkeling sportvelden Bolnes i.v.m. fusering verschillende korfbalverenigingen	Korfbalverenigingen CKV Sagitta, KV Bolnes en AKV Ten Donk hebben besloten om te gaan fuseren. Hiervoor wordt onder leiding van de stichting Sport en Welzijn een visie ontwikkeld. Deze visie wordt medio 2011 verwacht. Daarna zal de accommodatiebehoefte in beeld worden gebracht. De meest voor de hand liggende locatie om de drie verenigingen te gaan huisvesten is het huidige sportpark Reyerpark.	Gemeente / KV Bolnes	Visie medio 2011 verwacht.
Stimuleren ontmoeting tussen nieuwe en oude bewoners Bolnes	Stichting Sport en Welzijn organiseert vele activiteiten in de wijk. Een voorbeeld hiervan is de burendag die sinds enkele jaren wordt georganiseerd. Bij dit soort activiteiten wordt de ontmoeting tussen jonge en oude bewoners gestimuleerd.	Sport & Welzijn	Hiervoor is doorlopend aandacht.

Speelvoorzieningen

In de toekomst zijn er voldoende speelvoorzieningen voor alle kinderen en jongeren van Bolnes aanwezig. De speelvoorzieningen worden aangeboden per leeftijdscategorie, namelijk 0 tot 6 (nu 13 aanwezig), 6 tot 12 (nu zeven aanwezig) en voor 12 tot 18 jaar (nu twee aanwezig).

De meeste speelvoorzieningen zijn al aanwezig in de wijk. Op een vijftal locaties moet nog onderzocht worden waar een speelplek, of aanpassingen daarvan, voor de jongste leeftijdscategorie aangelegd kan worden.

Uitvoering speelvoorzieningen		Trekker	Planning
Onderzoek locatie speelplek	Het Ridderkerks beleidsplan voor speelplaatsen voorziet in de aanleg van nog 5 speelplaatsen voor de jongste leeftijdsgroep (0 – 6 jaar) te weten locaties in de Volkerakhof, Scheldeplein, De Wetstraat, De La Reijstraat en de Dintelstraat. Wanneer veel jonge kinderen nabij deze ruimte wonen is het van be-	Gemeente	2012 - 2013

	lang dat de speelvoorziening op korte termijn (uiterlijk 2012) wordt aangelegd.		
--	---	--	--

Zorgvoorzieningen

In de toekomst zijn er in Bolnes, mede ook vanwege de verwachte vergrijzing van de bevolking, voldoende eerstelijns zorgaanbieders aanwezig (zoals huisartsen, tandartsen, thuiszorg, apothekers et cetera). Tweedelijns zorgaanbieders (zoals ziekenhuizen) zijn wijkoverstijgend van aard en voornamelijk buiten Bolnes gevestigd. Wel zijn deze instellingen goed bereikbaar, ook met het openbaar vervoer.

Levensloopbestendige woningen, in combinatie met aanvullende zorg, zorgen ervoor dat ouderen lang zelfstandig thuis kunnen wonen. Met name bij nieuwbouwwoningen dient hiervoor aandacht te zijn. Voorbeelden waar dit al is gebeurd zijn de Noordstaete en delen van Prima Bolnes. In de toekomst worden in nieuwe (senioren)woningen en in woningen, die worden gerenoveerd, domoticavoorzieningen aangebracht. Het gaat om voorzieningen die een positieve bijdrage leveren aan het gevoel van veiligheid, comfort en zelfstandigheid.

In de toekomst wordt in Bolnes de al gerealiseerde woonzorgzone in stand gehouden. Een woonzorgzone is een afgebakend gebied waarin zorg, welzijn, wonen, verkeer & vervoer, winkels en andere voorzieningen zodanig op elkaar zijn afgestemd, dat inwoners van dat gebied zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. In Bolnes beslaat de woonzorgzone de gehele wijk. Centraal punt van de woonzorgzone vormt het wijkvoorzieningencentrum. In 2004 is een plan van aanpak woonzorgzone opgesteld voor Bolnes. Plannen die nog open staan en die nog steeds actueel zijn, zijn overgenomen op verschillende plekken in dit wijkontwikkelingsprogramma.

Tijdens het opstellen van het wijkontwikkelingsprogramma is vanuit een bewoner een idee voor een zorgwinkel / zorgpunt geopperd. Hierbij moet gedacht worden aan een laagdrempelige voorziening waar men binnen kan lopen met vragen over zorg, hulp kan krijgen bij het invullen van formulieren, cursussen kan volgen, medische hulpmiddelen kan kopen et cetera. Dit is in eerste instantie een particulier initiatief.

Uitvoering zorgvoorzieningen		Trekker	Planning
Bouw woonzorgcentrum Riederbol	Er is een nieuw bestemmingsplan in procedure voor het gebied op de hoek van de Generaal Smutsstraat en de De Wetstraat in de wijk Bolnes. Dat is nodig voor de bouw van een nieuw woon- en zorggebouw voor senioren. Het nieuwbouwplan bestaat uit 19 zorgappartementen, 4 tijdelijke opvangplaatsappartementen (TOP-appartementen) en 4	Woonvisie/ Riederborgh	Afronding bouw naar verwachting in 2012

	<p>groepswoningen voor psychogeriatric (pg-groepswoningen) met bijbehorende voorzieningen. De pg-groepswoningen hebben elk 7 wooneenheden met een gezamenlijke woon- en leefkamer. De woning zijn speciaal ingericht voor mensen die intensieve verzorging nodig hebben. Dit noemen wij verpleeghuiszorg.</p>		
--	---	--	--

Veiligheid

In de toekomst blijft Bolnes een veilige wijk om in te wonen. Bewoners voelen zich veilig op straat, er zijn geen plekken die als onveilig worden ervaren. Als er problemen zijn dan worden die snel en adequaat opgelost. De actieve buurtpreventie levert een belangrijke bijdrage aan het veilige gevoel van bewoners in de wijk.

In de beeldvorming neemt het negatieve imago van Bolnes met betrekking tot veiligheid af. De verwachting is dat dit in de toekomst verder verbetert omdat in Bolnes in de afgelopen jaren er namelijk al veel tot stand is gebracht.

Sommige bewoners van Bolnes ervaren de komst van nieuwe bewoners als een bedreiging. Het is van belang om deze nieuwe bewoners onderdeel te laten worden van Bolnes omdat hiermee de sociale samenhang wordt vergroot en het dorpse karakter behouden blijft (zie ook het onderdeel ontmoeting).

Het voorkomen van overlast van groepen jeugd en het voorkomen van inbraak in woningen blijft de aandacht vragen de komende jaren. Om dit te bestrijden wordt het Politiekeurmerk Veilig Wonen gestimuleerd.

Uitvoering veiligheid		Trekker	Planning
Buurtpreventie	De buurtpreventie levert een positieve bijdrage aan de sociale cohesie en aan de veiligheid van de wijk. Op dit moment functioneert de buurtpreventie uitstekend.	Buurtpreventie	Doorlopend
Stimuleren Politiekeurmerk Veilig Wonen	Veel woninginbraken zouden voorkomen kunnen worden wanneer de woning voldoet aan het Politiekeurmerk Veilig Wonen. Door voorlichting kan dit aantal vergroot worden. Eind 2010 worden met name de particuliere woningeigenaren in het Gemeentejournaal (weer) geïnformeerd over de te volgen procedure en de gecertificeerde ondernemingen in Ridderkerk.	Gemeente (proces Veiligheid)	2010

Wijziging imago Bolnes	Bolnes heeft in de beeldvorming een negatief imago met betrekking tot veiligheid. In de toekomst wordt hieraan gewerkt door de wijk positief te presenteren in het gemeentelijk journaal.	Wijkoverleg / Wijkaccountmanager	Doorlopend
------------------------	---	----------------------------------	------------

Winkelaanbod

In de toekomst kunnen bewoners van Bolnes voor de dagelijkse boodschappen nog steeds terecht in Bolnes zelf. Voor de niet-dagelijkse winkelbehoeftes kunnen bewoners terecht bij twee grote winkelcentra in de omgeving van Bolnes, namelijk het centrum van Ridderkerk en de Keizerswaard in Rotterdam.

Er zijn twee winkelcentra in Bolnes, namelijk het hoofdwinkelcentrum Bolnes-Zuid en de kleine winkelstrip aan de De Wetstraat. Op dit moment is er her en der sprake van leegstand, iets wat duidt op een te groot aanbod van detailhandelruimte. In de toekomst is het de bedoeling dat het winkelaanbod langzaam geconcentreerd gaat worden in Bolnes-Zuid. De uitstraling van de winkelstrip aan de De Wetstraat is overigens ondermaats te noemen. Op termijn zal er duidelijkheid moeten komen over de toekomst van de winkelstrip aan de De Wetstraat. Er is in Bolnes economisch niet voldoende draagvlak voor meerdere winkelcentra.

Werkgelegenheid

In Bolnes is in de toekomst op enkele locaties werkgelegenheid aanwezig. Bolnes is echter in de eerste plaats voornamelijk een woonwijk en daarom is het ontwikkelen van nieuwe bedrijven in de wijk in principe niet gewenst. Het grootste deel van de bewoners van Bolnes werkt dan ook buiten de wijkgrenzen.

Wonen in Bolnes

Woningbestand en ontwikkellocaties

In de structuurvisie, vastgesteld in juni 2009 door de raad van Ridderkerk, wordt gesteld dat het woningaanbod in Ridderkerk op verschillende plekken eenzijdig en verouderd is. Vooral buurten met portieketagewoningen (zonder lift) vragen om een kwaliteitsimpuls. Deze woningen sluiten steeds minder aan bij de woonwensen. Op de langere termijn staan ook buurten met eengezinswoningen uit de jaren zeventig en tachtig onder druk.

Na de vernieuwingsslag van de afgelopen jaren, zijn ook in Bolnes nog buurten te vinden met verouderde woningtypen. Deze maken waar nodig plaats voor een divers woningaanbod in type en prijs. Het dorpse karakter van Bolnes komt mede terug in de manier waarop mensen met elkaar omgaan; men leeft niet anoniem langs elkaar heen, maar men kent elkaar. Bewoners zijn betrokken bij hun straat of wijk.

In de woningbouwstrategie, vastgesteld op 1 juni 2010 door het college van de gemeente Ridderkerk, is opgenomen dat er in Ridderkerk een aantal gemengde woonmilieus worden ontwikkeld. Van belang voor het succesvol ontwikkelen van deze gemengde woonmilieus is het ontbreken van concurrerende marktontwikkelingen. Dit betekent dat particuliere initiatieven afgestemd dienen te worden op de gemeentelijke planning en naar verwachting vooruit worden geschoven tot na 2020. Het is belangrijk om ontwikkellocaties die bij elkaar liggen niet afzonderlijk te ontwikkelen.

Uitvoering woningbestand en ontwikkellocaties		Trekker	Planning
Nieuwbouw Van Rie- beekstraat	Eind 2008 is een bouwvergunning met vrijstelling (ex artikel 19, lid 2 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening) verleend voor het realiseren van 54 woningen met bijbehorende voorzieningen op de ontwikkellocatie Van Riebeekstraat Bolnes (locatie gelegen tussen de Van Riebeekstraat, De Wetstraat en de Pretoriusstraat). De bouwvergunning is inmiddels onherroepelijk. De in het gebied aanwezige waterpartij wordt verplaatst en komt meer centraal in het gebied te liggen. Daarnaast zullen er als gevolg van de ontwikkeling ook bomen gekapt gaan worden. Het plan zal gefaseerd worden uitgevoerd, waarbij het perceel van de voormalige Paulusschool als eerste zal worden bebouwd. De gemeente is verantwoordelijke voor het bouwrijp opleveren van het perceel. Nadat de grond bouwrijp is opgeleverd kan er begonnen worden met de bouw van de woningen.	Project- ontwikke- laar	Start bouw eind 2010 Oplevering laatste wo- ning medio 2013

Rijnsingel / Spuistraat	Om senioren meer mogelijkheden te bieden binnen het woningbestand van Bolnes een geschikte woning te vinden, worden de galerijen en entrees van de appartementengebouwen aangepast. De woningen worden daardoor beter toegankelijk.	Woonvisie	2012
----------------------------	---	-----------	------

Omgeving

Het waterfront aan de Nieuwe Maas wordt herontwikkeld met een mix van wonen, werken en recreatie. Er wordt ruimte geboden aan kleinschalige woon- en werkcomplexen. Soms kan dit door herbestemming en renovatie van oude industriële gebouwen. Bolnes krijgt zo weer een gezicht aan het water.

Aan de rand van bedrijventerrein de Boelewerf ligt een braakliggend stuk terrein met daarop een scheepskraan. In het verleden zijn meerdere plannen bedacht, vaak met een recreatief karakter (bijvoorbeeld watersport), om dit gebied te ontwikkelen. De grond is echter in eigendom van een woningbouwvereniging die op deze grond, en op het naastgelegen terrein in Rotterdam, woningen wil realiseren. Er wordt dan ook ingestoken op woningbouw op deze locatie. Het is belangrijk dat deze woningen niet nadelig zijn voor het naastgelegen bedrijventerrein Boelewerf. Er is echter nog geen definitieve keuze gemaakt voor de invulling van dit terrein.

De relatie met de Donckse Velden wordt versterkt. Veel bewoners van Bolnes ervaren de Donckse Velden nu niet als een onderdeel van de wijk, mede door de aanwezigheid van de flats aan de Spuistraat die als een soort muur functioneren. De velden tussen de Donckse Laan en Bolnes worden daarom ingericht tot een aantrekkelijke groenzone met passende gebruiksfuncties, bijvoorbeeld recreatie. In dit gebied moet terughoudend worden omgegaan met nieuwe bebouwing.

Een betere verweving met het landschap en een versterkt Waterfront hebben een positieve invloed op de woonomgeving. Bolnes-Zuid krijgt een overwegend groene invulling, er komt geen (regionaal) bedrijventerrein.

Figuur 3: Schets inrichtingsplan Donckse Velden (fase 2B)

Uitvoering omgeving		Trekker	Planning
Ontwikkelen Waterfront	<p>Bolnes Maasoevers Oost De herontwikkeling van een voormalige bedrijfslocatie tot woningbouw (Schram-locatie) wordt opgenomen in een nieuw bestemmingsplan Bolnes Maasoever Oost. In 2009 is het voorontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. Als gevolg van de kredietcrisis ligt de planvorming al enige tijd stil.</p> <p>Bouw woontoren bedrijfslocatie Van Dam In juni 2008 is vrijstelling en bouwvergunning verleend voor het realiseren van 47 appartementen met bijbehorende voorzieningen op de voormalige bedrijfslocatie van Van Dam Plaatwerken BV aan de Ringdijk 544 in Bolnes. Na enige vertraging is in 2010 de bouw hervat.</p>	<p>Projectontwikkelaar</p> <p>Projectontwikkelaar</p>	<p>Afhankelijk van ontwikkelaar</p> <p>Gereed in 2011</p>
Ontwikkeling Donckse Velden	In het nieuwe bestemmingsplan Donckse Velden worden de huidige, voornamelijk cultuurhistorische, land-	Gemeente / Projectontwikkelaar / Dienst	2011

	<p>schappelijke en recreatieve kwaliteiten en structuren van het gebied vastgelegd.</p> <p>In ruil voor de realisatie van recreatief groen in het gebied bij de Donckse laan worden langs deze laan op 2 locaties de bouw van passende woningen mogelijk gemaakt (een rood voor groen regeling). Het bestemmingsplan Donckse Velden, die deze ontwikkeling mogelijk maakt, is nog in procedure.</p> <p>De Donckse Velden worden ingericht als natuur- en recreatiegebied. Dit gebeurt aan de hand van een inrichtingsplan dat wordt opgesteld in samenspraak met bewoners. Naar verwachting is de inrichting in 2013 afgerond en wordt het beheer overgedragen aan Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde.</p>	<p>Landelijk Gebied</p> <p>Gemeente / Dienst Landelijk Gebied / Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ)</p>	<p>2013</p>
--	---	--	-------------

Mobiliteit

Bolnes zal net als alle andere wijken, kwalitatief hoogwaardiger dan nu verbonden worden met het centrum, de werkgebieden, het omliggende landschap en het centrum. De prioriteit wordt, vanuit de gemeente, gelegd bij het fietsverkeer. Dit is vastgelegd in de module Langzaam Verkeer van het Verkeersplan. Het streven is te komen tot een hoogwaardig en logisch fietspadennetwerk met bijbehorende faciliteiten.

Ridderkerk zet in op hoogwaardig busvervoer. Alle voorzieningen, ook buiten de wijk, blijven in de toekomst goed bereikbaar. In de afgelopen jaren is onderzocht of het wenselijk is om de tram vanuit Rotterdam naar Ridderkerk door te trekken. In eerste instantie heeft de gemeente positief meegedacht. Tijdens het opstellen van het wijkontwikkelingsprogramma is duidelijk geworden dat, door gewijzigde politieke omstandigheden, de intentie om deze tramlijn aan te leggen niet meer aanwezig is.

Een bekend zwak punt is het kruispunt van de Rotterdamseweg en de Rijnsingel. De gemeente heeft de intentie om de problemen op dit kruispunt aan te pakken. In het coalitieakkoord "Dienstbaar in vertrouwen" is dan ook opgenomen dat de kruising Rotterdamseweg / Rijnsingel speciale aandacht krijgt. De gemeente is voor aanpassingen van dit kruispunt echter afhankelijk van derde partijen, namelijk het waterschap (eigenaar van de weg) en de stadsregio. Het is de bedoeling dat in 2011 de gemeente en het waterschap aanpassingen doorvoeren aan de kruising. Voor deze aanpassingen is het waterschap echter afhankelijk van subsidie vanuit de stadsregio. In de structuurvisie worden voor dit kruispunt overigens verregaande aanpassingen

in beeld gebracht; de komende jaren moet blijken of deze visie kan worden vertaald naar concrete maatregelen.

Extra aandacht is er voor de veiligheid op schoolroutes. Met de basisscholen de Fontein en de Bosweide zijn, met medewerking van Stichting Sport en Welzijn en de buurtagent, afspraken gemaakt over de extra aandacht die uit moet gaan naar de veiligheid rondom de scholen en op schoolroutes. De betrokken partijen dragen ieder daaraan bij.

In het plan van aanpak voor de woonzorgzone Bolnes (zie ook het gedeelte over 'zorgvoorzieningen') is opgenomen dat in de toekomst er wordt gestreefd om in Bolnes aaneengesloten en barrièrevrije looproutes te creëren, die voetgangers in staat stellen om zelfstandig en in eigen tijd en tempo hun doel lopend te bereiken. Deze looproutes verbinden belangrijke plekken via de meest comfortabele weg, bijvoorbeeld wooncentra, het wijkvoorzieningencentrum, winkels, bushaltes en zorgvoorzieningen.

In 2010 is de module Parkeren opgesteld, dat onderdeel is van het verkeersplan. Daarin wordt - voor geheel Ridderkerk - aandacht besteed aan parkeerproblematiek in het algemeen, maar ook aan bijvoorbeeld het parkeren van vrachtauto's in de wijk.

Uitvoering Mobiliteit		Trekker	Planning
Kruispunt Rijnsingel / Rotterdamseweg	Er wordt gestreefd om een extra opstelstrook te realiseren om de doorstroming te bevorderen. Doorgang hiervan is afhankelijk van de financiering.	Gemeente, Waterschap Hollands Delta	Onbekend vanwege onduidelijkheid financiering
Uitwerking module langzaam verkeer	In 2010 wordt een extra voetgangersoversteekplaats aangebracht aan de Noordstraat.	Gemeente	2010
	Veiligheid schoolroutes en schoolomgeving; zie ook problematische situaties. Met de schooldirecties en politie is afgesproken dat de oversteekplaatsen in de Noordstraat zullen worden verbeterd door verhoogde aanleg en/of betere bebording en markering. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt om te komen tot gedragsaanpassing.	Gemeente, scholen, Stichting Sport en Welzijn (S&W), politie	Evaluatie afspraken in 2011
	Aanpassen bushaltes Rijnsingel voor mensen met een beperking is in uitvoering.	Gemeente	2010 / 2011
Problematische situaties	- het laden en lossen bij de Bas van der Heijden; hierover	Gemeente / Bas van der	Eind 2010 wordt geëvalueerd of de ge-

	<p>zijn met de bedrijfsleiding afspraken gemaakt om de overlast te verminderen.</p> <p>- halen en brengen van kinderen naar de twee basisscholen; hierover zijn afspraken gemaakt met de schooldirecties en de politie om gevaarlijke situaties en overlast te verminderen. Bij eventuele herstructurering van de omgeving rondom de twee basisscholen kunnen meer ingrijpende aanpassingen gemaakt worden, bijvoorbeeld een zoen en zoef zone.</p> <p>- op enkele locaties (bijvoorbeeld Generaal Smutsstraat) wordt onderzocht of er maatregelen genomen kunnen worden om hard rijdend verkeer tegen te gaan.</p>	<p>Heijden</p> <p>Gemeente / basisscholen / buurtagent</p> <p>Gemeente</p>	<p>maakte afspraken effectief zijn.</p> <p>Begin 2011 wordt geëvalueerd of de gemaakte afspraken effectief zijn.</p> <p>2011</p>
Parkeren	In 2010 / 2011 zal nieuw parkeerbeleid worden vastgesteld in de module parkeren, verkeersplan Ridderkerk. Eventuele maatregelen komen later in beeld.	Gemeente	2010 / 2011

Recreatie en groen

Vooraf rondom de wijk is veel groen te vinden waarin gerecreëerd kan worden. De verdere uitbreiding van de Donckse Velden leidt tot extra groen en recreatieruimte. In de wijk zelf neemt op sommige gebieden de hoeveelheid groen echter af, bijvoorbeeld in de omgeving van het Riebeekpark door de geplande nieuwbouw. Hierdoor wordt dat gebied minder geschikt als wandelgebied en vermindert de groene uitstraling. Daarnaast is door de dichte bebouwing van Bolnes Noord (het oude gedeelte) weinig ruimte voor grotere groengebieden. Bewoners ervaren dit vaak als een gemis, zij ervaren het groen rondom de wijk namelijk niet altijd als onderdeel van de wijk.

Mede omdat bewoners aangeven "groen" een belangrijk thema te vinden, wordt getracht om de wijk in de toekomst zo groen mogelijk te houden. Hierbij kan gedacht worden aan het groen inrichten van straten en pleinen. Bijkomend voordeel is dat hierdoor tevens het dorpse karakter van Bolnes wordt versterkt. Belangrijk is om de groene singels aan de Rijnsingel, de Noordstraat en Majubastraat te behouden als groenzones en deze, indien mogelijk, te versterken. Op langere termijn zou tevens

op de locatie van de muziekvereniging Excelsior aan de Maaslaan een groengebied ingericht kunnen worden.

Uitvoering groen		Trekker	Planning
Ontwikkeling Donckse Velden	Zie uitvoering omgeving	DLG (provincie)	2011 - 2012
Geplande vervanging van bomen	In de komende jaren worden een aantal bomen in Bolnes vervangen. Naar aanleiding van boominspecties wordt in het najaar van 2010 hiervoor een planning gemaakt.	Gemeente	2010 – 2014
Losloopgebieden / afvalbakken voor hondenbezitters	Na de zomervakantie 2010 maakt de raad naar aanleiding van evaluatie hondenbeleid nadere keuzen.	Gemeente	2010 - 2011
Groen in de wijk	De aanwezige groenstructuur in de wijk blijft behouden en wordt, indien mogelijk, versterkt. Bij nieuwe ontwikkelingen is hier expliciet aandacht voor.	Gemeente	Doorlopend

Hoofdstuk 5: Beschrijving van de wijk

Inleiding

In dit deel van het wijkontwikkelingsprogramma wordt ingegaan op de wijk Bolnes. De wijk wordt op fysiek en sociaal gebied beschreven aan de hand van verschillende thema's. Deze beschrijving vormt de basis voor een sterke en zwakte analyse van Bolnes. Deze analyse mondt uiteindelijk uit in een visie op Bolnes en een beschrijving van de ontwikkelingen de komende jaren in de wijk. Hierdoor ontstaat er een compleet beeld van Bolnes, zowel van de huidige situatie als van de ontwikkeling die de wijk de komende tien jaar door zal maken.

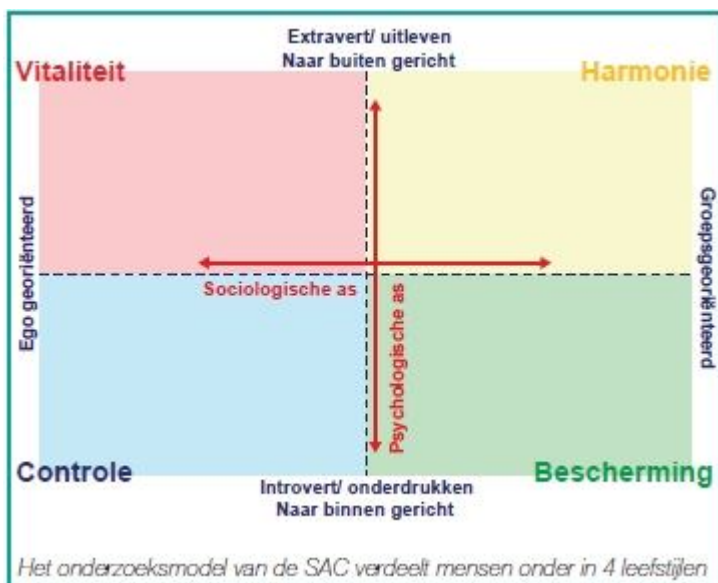
In het eerste gedeelte van dit hoofdstuk, leven in Bolnes, wordt ingegaan op de sociale aspecten van de wijk. In het tweede gedeelte, wonen in Bolnes, wordt ingegaan op de fysieke aspecten van de wijk.

Leven in Bolnes

Een wijk is meer dan enkel een verzameling gebouwen, zij wordt mede gevormd door haar bewoners en niet alleen door de fysieke inrichting. In dit gedeelte van de beschrijving van de wijk Bolnes worden de sociale aspecten van de wijk nader bekeken.

Leefstijlen van de bewoners

Onderzoeksbureau SmartAgent heeft voor de structuurvisie van Ridderkerk de Ridderkerkse leefstijlen en samenlevingsvormen in beeld gebracht. De onderzoeksmethodiek is gebaseerd op het Brand Strategy Research model (BSR). Het is een model, waarbij door middel van twee dimensies onderscheid tussen individuen wordt gemaakt op basis van hun belevingswereld. Door de twee dimensies ontstaan vier 'belevingswerelden', te weten de rode, blauwe, gele en groene wereld. De horizontale as is de sociologische dimensie, waarmee het onderscheid tussen individualisten en groepsgerichten wordt gemaakt. De verticale as is de psychologische dimensie waarmee het onderscheid tussen extravert versus introvert wordt gemaakt.

Mensen die bijvoorbeeld in de (groene) groep 'bescherming' worden ingedeeld, hebben een zekere voorkeur voor zekerheid, intimiteit en privacy. In de (rode) groep 'vitaliteit' zullen mensen eerder een voorkeur hebben voor begrippen als zelfverzekerd, ontplooiën en risico. Elk individu heeft van alle belevingswerelden wel enkele kenmerken, maar BSR bepaalt met welk kwadrant de meeste 'affiniteit' bestaat.

Hierdoor kunnen er groepen

worden gevormd die een gemeenschappelijke basis hebben. Door deze groepen in beeld te brengen en te houden, kunnen verschillen in voorkeuren worden geïdentificeerd.

Bolnes kent voornamelijk bewoners die thuishoren in de gele en groene wereld. De gele wereld staat voor een groepsgerichte en extraverte instelling. Deze bewoners hechten veel waarde aan goede (gezellige) sociale contacten, zowel in de buurt waar men woont als op het werk. Men heeft een open instelling, voelt zich erg betrokken bij anderen en is altijd bereid om een ander te helpen. Harmonie en evenwicht zijn belangrijke drijfveren voor deze bewoners. Hierbij gaat het zowel om harmonie tussen burens als harmonie tussen werk en privé.

Door het belang dat gehecht wordt aan het gezinsleven en sociale contacten in de buurt, voelen de meeste consumenten uit de gele wereld zich het meest thuis in een 'gewone' woonwijk. De smaakvoorkeuren met betrekking tot de woning zijn warm en eigentijds. Steekwoorden van de gele wereld zijn harmonie, spontaniteit, gezinsleven centraal en gezelligheid.

De groene wereld staat voor geborgenheid en zekerheid. Zij is eveneens groepsgericht, maar is veel meer naar binnen gericht dan de gele wereld. Men leidt een rustig leven en beweegt zich in een kleine kring van familie, vrienden en / of burens waarmee men intensieve contacten heeft. De wereld is wat dat betreft niet erg groot voor de groenen.

Men typeert zichzelf als kalm, rustig en serieus. Privacy is erg belangrijk; de groene bewoner trekt zich dan ook graag terug in de eigen woning. 'Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg' zou een lijfspreuk kunnen zijn van de groene bewoner die wars is van toeters en bellen. Dit geldt ook voor het wonen, waarin experimentele of onderscheidende architectuur niet wordt gewaardeerd. Deze bewoner woont het liefst in een rustige, nette omgeving met mensen met dezelfde mentaliteit. Er heerst een zekere sociale controle.

Naast deze twee werelden wordt ook onderscheid gemaakt tussen een rode en blauwe wereld. De rode wereld laat zich typeren met woorden als vrijheid en flexibiliteit, de blauwe wereld met ambitie en controle.

Betrokkenheid bewoners

De betrokkenheid van bewoners met de wijk is een indicator van hoe zij de wijk ervaren en of zij zich thuis voelen in een wijk. Betrokkenheid kan bijvoorbeeld blijken uit de mate waarin men zich inzet voor het actieve vrijwilligerswerk, gericht op de leefbaarheid van Bolnes. Voorbeelden hiervan zijn het wijkdeetteam en het wijkoverleg. Hierin praten en denken bewoners mee over de leefbaarheid van de wijk. Veel bekendheid, binnen en buiten Bolnes, heeft de buurtpreventie. Daarnaast zijn bewoners actief in het vrijwilligersleven in ondermeer sport-, zorg-, kerk- en welzijnsverband.

Uit de enquête blijkt dat de meerderheid van de bevolking zich redelijk tot zeer betrokken voelt bij de wijk (64%), terwijl een kwart van de bewoners (24%) aangeeft zich nauwelijks betrokken te voelen. Van deze laatste groep ervaart echter maar 3%

dit als onprettig. Bewoners geven een aantal redenen aan waarom zij zich wel of niet betrokken voelen, bijvoorbeeld: een goede band met de burens, weten wat er in de wijk gebeurt, trots zijn op de wijk en buurtactiviteiten. De betrokkenheid tussen bewoners onderling wordt ongeveer gelijk geschat. 64% ervaart een redelijke betrokkenheid tussen bewoners, 21% zegt zelfs een sterke onderlinge betrokkenheid waar te nemen. Slechts 6% van de ondervraagde bewoners beoordeelt de onderlinge betrokkenheid als slecht.

Sport

In Bolnes is een verscheidenheid aan sportverenigingen gevestigd. De concentratie daarvan zit op Sportpark Bolnes (KV Bolnes (Korfbal), SV Bolnes (Voetbal) en Ridderkerkse Lawn Tennis Club (RLTC) (Tennis)). Sportverenigingen vervullen een belangrijke sociale rol als bindmiddel van een wijk en zij dragen tevens bij aan de algemene gezondheid. In het algemeen merken sportverenigingen dat hun financiële positie kwetsbaarder wordt en dat het moeilijker wordt om vrijwilligers te werven.

De Beverbol (samenvoeging van Beverwaard en Bolnes) is een multifunctionele sporthal in het centrum van de wijk. Hier biedt de sportconsulent laagdrempelige bewegingsactiviteiten voor tieners aan, vinden verenigingen een binnenlocatie om te sporten en is een vergaderruimte beschikbaar voor de buurtpreventie en het wijkdeeteam.

Speelplaatsen en jeugdvoorzieningen

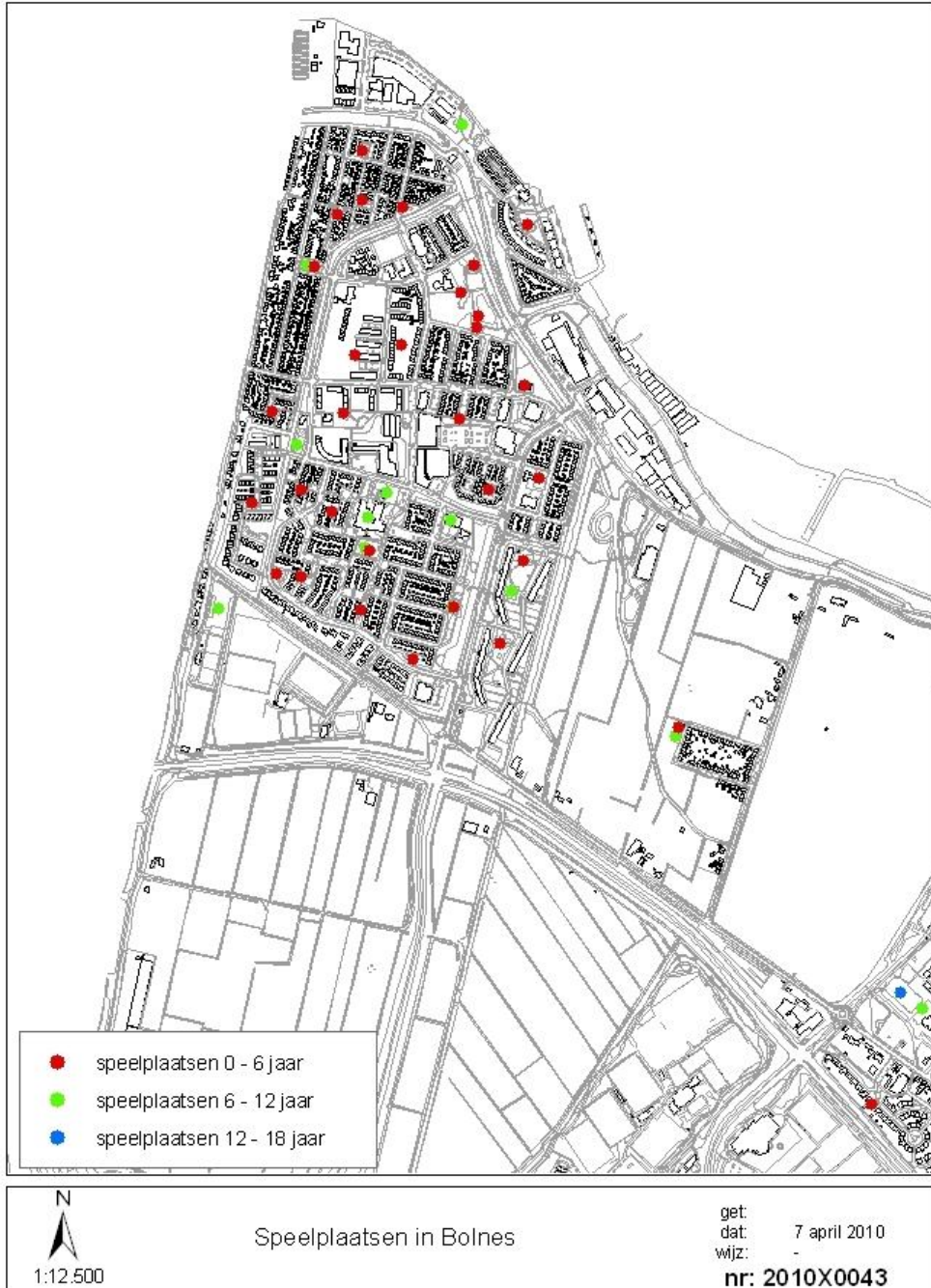
Op basis van het coalitieprogramma ligt er de wens om 3% van het woongebied voor speelruimte te bestemmen. Er wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen de leeftijdsgroep 0 tot 6 jaar, 6 tot 12 jaar en 12 tot 18 jaar.

Voor de jongste leeftijdsgroep (0 tot 6) zijn meer speelplaatsen aanwezig omdat deze groep niet in staat is om ver van de eigen woning te spelen. In Bolnes zijn 13 speellocaties voor deze groep aanwezig. Tien van deze locaties zijn gevestigd op gemeentegrond, de overige drie locaties aan de Spuistraat en de Bosstraat liggen op grond die in het bezit is van andere eigenaren, namelijk Woonvisie en een Vereniging van Eigenaren.

Buurtlocaties zijn bedoeld voor jongeren van 0 tot 16 jaar. Bolnes kent zeven van zulke locaties, waarvan er twee liggen op grond van derden.

Wijkspelruimten zijn bedoeld voor de leeftijdscategorie 12 tot 18 jaar. In Bolnes zijn daar twee van aanwezig.

Op onderstaande kaart staan de locaties van alle soorten speelvoorzieningen weergegeven.

Figuur 4: locatie speelvoorzieningen

Specifiek voor kinderen uit groep 7 en 8, jongeren in de leeftijd 12 tot 16 jaar en voor de jeugd van 16 tot 23 jaar is een aantal uur per week de soosruimte in de Klinker

aan de Van Riebeekstraat open. Regelmatig worden er ook activiteiten voor en door de soosbezoekers georganiseerd, waarbij ook de ouders worden betrokken. De jongerenwerkers van stichting Sport en Welzijn leggen en onderhouden contact met de bezoekers.

Voor jongeren die elkaar willen ontmoeten in hun vrije tijd is een aantal voorzieningen aanwezig. Bij de buurtsportlocatie aan de Noordstraat is een jongerenontmoetingsplek (JOP) aanwezig. De bedoeling van een jongeren ontmoetingsplek is een plek creëren waar ze welkom zijn en met leeftijdsgenoten kunnen recreëren.

In het verleden zijn er vanuit de wijk meldingen gekomen met betrekking tot overlast, met name rond hangplekken van jongeren. In de afgelopen jaren is op de scheidslijn van welzijnsactiviteiten en veiligheid een lijn ingezet om deze overlast door jongeren tegen te gaan.

Onderwijs

In Bolnes staan twee basisscholen: De Fontein en De Bosweide. De Bosweide is een school waar openbaar onderwijs wordt aangeboden. Het aantal leerlingen op de school ligt rond de 260. De Fontein heeft een protestants christelijke identiteit en is in aantal leerlingen vergelijkbaar. Beide scholen werken samen in de Brede School Bolnes. Dit initiatief, dat reeds in 2010 gestart is, biedt een aanbod aan kinderen in de wijk Bolnes, dat breder is dan het gebruikelijke onderwijsaanbod. Jeugd en jongeren van 0 tot en met 23 jaar kunnen op termijn in de Brede School terecht voor sportieve, culturele, zorg- en welzijnsactiviteiten. Het aanbod wordt in nauwe samenwerking met externe partners verzorgd.

Het voortgezet onderwijs is gemeentebreed georganiseerd. Binnen Ridderkerk zijn drie locaties voor voorgezet onderwijs:

- Gemini-college, openbare scholengemeenschap voor Atheneum, Havo en Vmbo met Iwoo (leerwegondersteunend onderwijs)
- Farelcollege, christelijke scholengemeenschap voor Vwo, Havo en Vmbo met Iwoo
- Maximacollege, praktijkonderwijs en VMBO+

Kinder- en peuteropvang

Voor de jonge kinderen is in Bolnes een aantal voorzieningen aanwezig. Er zijn twee kinderdagverblijven en één peuterspeelzaal. In de peuterspeelzaal is een aparte groep waarin voorschoolse educatie wordt geboden. Dit zijn leertrajecten waarin peuters met en zonder leerachterstanden in de ontwikkeling in een groep worden geplaatst met de bedoeling om van elkaar te leren. Buitenschoolse opvang voor kinderen van 0 tot 12 jaar is in Bolnes gevestigd op de vestiging De Buitenbol aan de Schiestraat 1.

Zorg

In Bolnes zijn verspreid over de wijk praktijken voor eerstelijnszorg aanwezig, zoals huisartsen, tandartsen en fysiotherapeuten. Voor spoedeisende hulp buiten de 'ge-

wone kantoortijden' hebben de plaatselijke huisartsen afspraken gemaakt. Als er 's avonds, 's nachts, in het weekend of op erkende feestdagen deze spoedeisende hulp nodig is, kan er contact worden opgenomen met de Huisartsenpost Zuid aan de Groene Hilledijk in Rotterdam (vanaf 2011 is deze post gevestigd in de nieuwbouw van het nieuwe Maasstad Ziekenhuis). Voor de ambulancedienst is Ridderkerk aangewezen op de regionale GGD post in Barendrecht. De ambulance heeft een wettelijke opkomstplicht van vijftien minuten. Deze opkomstplicht wordt gehaald met de post in Barendrecht. De lokale brandweer verleent daarbij assistentie bij reanimatie omdat zij overal binnen acht minuten aanwezig kunnen zijn. Hierover zijn afspraken gemaakt met de GGD en de medewerkers van de brandweer zijn hier specifiek voor opgeleid.

In Ridderkerk West is het hoofdgebouw van protestants-christelijk zorgcentrum Riederborgh gevestigd. In 2011 omvat Riederborgh 66 verpleeghuisplaatsen, 38 verzorgingshuisplaatsen, 5 plaatsen voor palliatieve zorg en 9 tijdelijke opname plaatsen. Riederborgh levert hierdoor, samen met haar thuiszorgorganisatie Ridderzorg en maaltijdservice Riederwaard, alle vormen van zorg.

Daarnaast komt in Bolnes, naar verwachting in 2011, het woon-/zorgcomplex De Riederbol op de locatie van de voormalige school aan de Generaal Smutsstraat te Bolnes. Het nieuwbouwplan voorziet in de realisatie van appartementen en zorgwoningen voor senioren. Het betreft 24 appartementen en 28 psychogeriatrische wooneenheden met bijbehorende voorzieningen. Dit laatste betreft speciaal voor intensieve verzorging ingerichte woningen met een gezamenlijke woon-/leefkamer. Het woon-/zorgcomplex zal worden gerealiseerd door zorgcentrum Riederborgh.

Thuiszorgaanbieders in Ridderkerk zijn Ridderzorg (Riederborgh), Opmaat (De Stromen Opmaat Groep), Internos Thuiszorg, Evean en Thuiszorg Inis.

Woonzorgzone

In 2005 is een Plan van Aanpak Woonzorgzone Bolnes opgesteld waaruit ondermeer het wijkvoorzieningencentrum is voortgekomen. De woonzorgzone Bolnes is een gebied waarbinnen de gemeente, in samenwerking met maatschappelijke partners, de voorzieningen in de wijk op elkaar afstemt zodat inwoners van dat gebied zolang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. De woonzorgzone beslaat de hele wijk Bolnes, inclusief de Donckse huizen. Zelfstandig wonen wordt mogelijk gemaakt door bijvoorbeeld op het gebied van wonen te zorgen voor een veilige woonomgeving en aanbod en door variatie van woningen en woonvormen. De gemeente waarborgt de bereikbaarheid van de omgeving zodat toegankelijkheid van de openbare ruimte geen obstakel is om zelfstandig te blijven wonen.

Zorg is uiteraard ook een belangrijk onderdeel binnen deze zone. De gemeente werkt samen met haar partners met als doel het inrichten van steunpunten, afstemming van producten en dienstverlening door zorgaanbieders en door zorg te dragen voor een effectief werkend systeem van alarmopvolging. Welzijnsactiviteiten worden met name ingezet om ontmoeting tussen bewoners te bevorderen en zo eenzaamheid tegen te gaan.

Ouderen

In het wijkvoorzieningscentrum Bolnes, voortgekomen uit de woonzorgzone, vinden een groot aantal activiteiten plaats voor senioren vanaf 55 jaar, bijvoorbeeld een seniorenrestaurant. Ouderen kunnen elke dag terecht in het centrum voor een warme maaltijd. De maaltijd wordt verzorgd door Riederborgh. Daarnaast is er een divers cultureel aanbod (zoals kleding maken, tekenen en schilderen, enz.) en is een dependance van de bibliotheek daar gevestigd. Het wijkcentrum is laagdrempelig van aard en bedoeld voor alle leeftijden. Mogelijkheden zijn er om vrijblijvend binnen te lopen en aan tal van activiteiten deel te nemen.

Culturele voorzieningen

Ook in cultureel opzicht is het wijkvoorzieningscentrum aan de Noordstraat belangrijk. Het biedt ruimte aan de werkgroep wijkactiviteiten Bolnes welke verschillende activiteiten aanbiedt, van kinderclub tot cursussen, aan alle bewoners van Bolnes. Het heeft met name als doel een plek te bieden waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en actief met elkaar aan de slag kunnen gaan.

Het wijkvoorzieningscentrum biedt ook plek aan de bibliotheek. Dit is vooral voor ouderen een handige en laagdrempelige culturele voorziening. Daarnaast biedt het wijkvoorzieningscentrum ruimte aan activiteiten van de Noordhave, de werkgroep wijkactiviteiten Bolnes en is het voor derden een plek centraal in de wijk waar kan worden vergaderd of activiteiten kunnen worden uitgevoerd.

Voor de overige culturele activiteiten zijn inwoners voornamelijk aangewezen op het in het centrum van Ridderkerk gevestigde aanbod of zij doen dit binnen het vrijwilligersleven. Een belangrijk deel van het culturele leven wordt namelijk gevormd door vrijwilligersorganisaties en verenigingen in de wijk. Een voorbeeld van een actieve vereniging is bijvoorbeeld Hogar Recreativo Cultural “Andalucía”, een vrijwilligersorganisatie die tot doel heeft de Andalucische cultuur over te brengen. Een ander voorbeeld is de muziekvereniging Excelsior Bolnes die opereren vanuit hun clubgebouw op de Maaslaan. Er zijn daarnaast nog andere verenigingen actief in Bolnes.

Historische objecten en monumenten in Bolnes

Op het snijvlak tussen Slikkerveer en Bolnes ligt het Huys Ten Donck. Dit is het enige rijksmonument in de directe omgeving van Bolnes. Het huis is in de 18^e eeuw gebouwd in Hollands classicistische stijl en is omgeven door een 22 hectare groot landgoed in Engelse stijl (het Donckse Bos). Vanaf 1983 heeft landgoed Huys ten Donck de status van een beschermd monument. Naast het hoofdgebouw zijn er op het landgoed een koetshuis en een boerderij gevestigd. Officieel is het landgoed gelegen in de wijk Slikkerveer maar gezien de korte afstand tot de wijk straalt het landhuis ook op Bolnes af.

De gemeente heeft een aantal gebouwen aangemerkt als gemeentelijke monumenten. Het gaat om de Donckselaan 12 – 30 en 1 – 31 (sociale woningbouw), de Donckselaan 10 (de St. Theresiakapel) en de even nummers aan de Boezemkade 22 – 40 (sociale woningbouw).

Naast de monumenten zijn er binnen de wijk een aantal gezichtsbepalende objecten die verwijzen naar het verleden van Bolnes. Waarschijnlijk de oudste, is de grenspaal op de Oostdijk bij de werf Bolnes. Deze markeert sinds 1716 de gemeentegrens tussen Ridderkerk en IJsselmonde.

In Bolnes staan een tweetal kunstwerken in de openbare ruimte. Het gaat om het Schoolnest van Peter van Mourik aan de Grevelingenhof en de Haan van Eric Claus op de Noordstraat. Jaarlijks inspecteert de gemeente de kunstwerken, maakt ze schoon en repareert ze waar nodig.

Religieuze voorzieningen

Religieuze ontmoeting is in Bolnes binnen de wijk mogelijk. Verschillende religieuze stromingen zijn in de wijk vertegenwoordigd. Zo is er de Protestantse gemeente te Bolnes aan de Pretoriusstraat, de Boezemkerk aan de Pretoriusstraat en de Oud Gereformeerde gemeente aan 't Laantje.

Veiligheid

In 2005 heeft het Regionaal College van de regio Rotterdam Rijnmond besloten tot het ontwikkelen van een regionale veiligheidsindex. Dit gemeenschappelijke meetinstrument brengt de veiligheidssituatie van de gehele regio in kaart en is opgebouwd uit zowel objectieve als subjectieve gegevens. Objectieve gegevens komen uit registraties van de politie. De subjectieve gegevens uit bevolkingsenquêtes met vragen over eigen veiligheidsbeleving en slachtofferschap. Door (twee)-jaarlijks te monitoren kan worden nagegaan of de veiligheid in de wijk verandert.

Uit de cijfers van de monitor van 2008 valt een drietal aspecten op. Het percentage mensen dat aangeeft zich weleens onveilig te voelen is in Bolnes hoger (22,3% in vergelijking tot 16,9% voor Ridderkerk). Uit de enquête die is gehouden ten behoeve van het wijkontwikkelingsprogramma komt een nog iets hoger percentage naar voren dat zich weleens onveilig voelt, namelijk 27% (waarvan 5% zich vaak of voortdurend onveilig voelt).

Het aantal aangiften van inbraak en diefstal is afgenomen. Aangiften van diefstal uit/van motorvoertuigen en de woninginbraken zijn gemiddeld iets hoger dan het gemiddelde van Ridderkerk in totaal.

Uit de index blijkt ook dat ouders in Bolnes in verhouding vaker aangeven dat zij hun kinderen niet toestaan om ergens heen te laten gaan vanwege onveiligheid (bijna 27% in Bolnes, 14% voor heel Ridderkerk). Echter, het percentage Bolnessers dat aangeeft niet open te doen 's avonds ligt verhoudingsgewijs lager dan het gemiddeld in Ridderkerk (13% voor Bolnes, 18% voor Ridderkerk).

Op het gebied van veiligheid is vanuit bewoners, politie en gemeente een aantal acties ingezet. De ondernemersvereniging De Boelwerf neemt deel aan een project Keurmerk Veilig Ondernemen.

Vanuit de politie is er een wijkagent voor Bolnes. Deze heeft maandelijks (het precieze tijdstip staat in het Gemeentejournaal in de Combinatie) een spreekuur in de wijk

en is dagelijks het aanspreekpunt in Bolnes. De gemeente heeft tevens een “enge plekken” beleid. Dit beleid is erop gericht om plekken die door bewoners als eng of onprettig worden ervaren te verbeteren door bijvoorbeeld betere verlichting.

De bewoners van Bolnes hebben een succesvolle buurtpreventie ingesteld. Een groep bewoners surveilleert door de wijk om toezicht te houden en organiseert andere activiteiten. De buurtpreventie heeft een aantal doelstellingen, namelijk ervoor zorgen dat inwoners van een buurt het veiligheidsgevoel terugkrijgen. Dit kan ondermeer door het terugdringen van de criminaliteit en toezicht op de jeugd. Daarnaast moet de weerbaarheid (=zelfredzaamheid) van de buurtbewoners worden verhoogd. Zinloos geweld moet worden teruggedrongen. Hieronder valt o.a. ook het bekladden en vernielen van objecten. Sociale cohesie moet worden bevorderd, waardoor het gedrag van buurtbewoners ten opzichte van elkaar socialer wordt. Tevens heeft de buurtpreventie als doel de integratie en participatie van allochtone en autochtone buurtbewoners te bevorderen. De aanwezigheid van de buurtpreventie wordt als positief ervaren, uit de enquête blijkt dat iets minder dan de helft (48%) van de bewoners bekend is met de buurtpreventie.

Detailhandel en horeca

Bolnes heeft een kwalitatief en kwantitatief goed winkelaanbod. Er zijn twee winkelconcentraties, het hoofdwinkelcentrum voor de gehele wijk die ligt aan de Amerstraat en de kleinschaligere winkelstrip aan de De Wetstraat. Het hoofdwinkelcentrum is goed bereikbaar en beschikt over een groot parkeerterrein. In november 2006 is dit winkelcentrum hernieuwd in combinatie met een appartementencomplex. Tevens is een inpandige laad- en losruimte gerealiseerd ten behoeve van de bevoorrading van Bas van der Heijden.

De winkelconcentratie aan de De Wetstraat staat onder druk, mede vanwege de concurrentie van het hoofdwinkelcentrum aan de Amerstraat. De komst van de Aldi heeft in het verleden gezorgd voor een opleving van het gebied, maar de verwachting is dat er economisch onvoldoende draagvlak bestaat in Bolnes voor het levensvatbaar houden van twee winkelconcentraties. De reeds aanwezige leegstand duidt hier ook op. Het winkelaanbod in Bolnes is voornamelijk gericht op de dagelijkse behoeften.

Verspreid over de wijk zijn een klein aantal horecagelegenheden gevestigd. Het gaat dan vooral om cafés, cafetaria's en restaurants.

Bedrijvigheid

In de noordelijke strook tussen de Nieuwe maas en de dijk zijn bedrijven aanwezig. Om de relatie met de wijk te versterken, en vanwege de ruimtelijke kwaliteit van het water, is een deel van dit gebied inmiddels bebouwd met woningen. De bedrijven horen echter ook bij het karakter van de rivier en de geschiedenis van de wijk, en zullen ook in de toekomst onderdeel uitmaken van een gebied met meerdere functies, zoals wonen en recreatie. Het grootste gedeelte van Bolnes is echter een woonwijk. Het ontwikkelen van nieuwe bedrijven in de wijk Bolnes is in principe niet toegestaan of gewenst. Het grootste deel van de bewoners van Bolnes werkt dan ook buiten de wijkgrenzen.

In 1995 is het bedrijventerrein “Boelewerf” uitgegeven op een deel van het voormalige terrein van Boele. Op dit terrein werken nu naar schatting 350 mensen. Langs de Ringdijk zijn bedrijven gevestigd die van oudsher verwant zijn aan de scheepvaartindustrie. Ook aan de Benedenrijweg bevinden zich nog een aantal bedrijven. In de toekomst wordt ook op deze locatie functiemenging van wonen en werken gerealiseerd.

Wonen in Bolnes

In dit gedeelte van het wijkontwikkelingsprogramma wordt de fysieke toestand van de wijk beschreven.

De bevolking van Bolnes

In Bolnes wonen 8412 mensen (bron: leeftijdsopbouw per wijk stand 1 januari 2010), bijna 18 % van de totale Ridderkerkse bevolking. De inwoners van Bolnes zijn te verdelen over de volgende verschillende leeftijdsgroepen:

Leeftijd	Aantal	Percentage in Bolnes	Percentage Ridderkerk
0 t/m 24	2002	23,8 %	26,2 %
25 t/m 49	2501	29,7 %	31,1 %
50 t/m 74	3127	37,2 %	33,5 %
75 en ouder	782	9,3 %	9,2 %

Tabel 1: Leeftijdsopbouw¹

De grootste categorie inwoners van Bolnes zijn mensen van 50 t/m 74 jaar. Het aandeel jongeren en ouderen ligt in Bolnes in verhouding met Ridderkerk een stuk lager. Van de bevolking is 49% ouder dan vijftig jaar. De bevolking van Bolnes is aan te duiden als vergrijzend. In vergelijking tot de bevolkingssamenstelling van heel Ridderkerk is deze vergrijzing niet veel groter dan de algemene tendens.

Uit een door Stichting Sport en Welzijn uitgevoerde enquête onder 340 inwoners van Bolnes (zie bijlage I) blijkt dat de Bolnesser honkvast is, maar dat er de laatste jaren ook veel instroom is geweest. Van de bevroegde bewoners woont 35% tussen de 30 tot 40 jaar in de wijk Bolnes. Nog eens 35% van de inwoners geeft aan tussen de 10 en 30 jaar in Bolnes te wonen. De overige 30% is de afgelopen 10 jaar in Bolnes komen wonen. De gehechtheid aan Bolnes blijkt ook uit de beantwoording op de enquêtevraag of er binnen twee jaar verhuisplannen zijn. Maar liefst 89% gaf aan niet van plan te zijn om te verhuizen. Van de overige 11% die wel willen verhuizen gaf 43% aan binnen Bolnes te willen blijven wonen.

In Bolnes zijn 3160 huishoudens gevestigd². Een gemiddeld gezin bestaat uit 2,1 leden. Ruim 70 procent van de huishoudens is zonder kinderen. Verdeeld over de ty-

¹ Bron: Wijkpaspoort Bolnes

² Het aantal van 3160 huishoudens is in CBS statline berekend op basis van postcode 2987. een gedeelte van Bolnes heeft postcode 2983. In Statline is dit onderscheid niet te maken vandaar dat het aantal huishoudens in tabel 2 en 3 verschillend zijn. Om een beeld weer te kunnen geven van de opbouw in huishoudens, zijn de gegevens uit statline toch weergegeven.

pes huishoudens, met de gehele gemeente Ridderkerk als referentiekader, is de onderstaande verdeling te maken:

	Bolnes	Ridderkerk
Eenpersoons	1010 (32%)	6060 (31%)
Meerpersoons zonder kinderen	1260 (40%)	6878 (35%)
Meerpersoons met kinderen	890 (28%)	6704 (34%)
Totaal²	3160 (100%)	19642 (100%)

Tabel 2: Gezinssamenstelling Bolnes³

Het woningbestand

Het woningbestand laat een gelijke verspreiding van huur- en koopwoningen zien. Deze verhouding verschilt niet veel met de verdeling voor heel Ridderkerk.

Type woning	Bolnes	Ridderkerk
Koopwoning	1516 (47%)	9877 (50%)
Huurwoning	1714 (53%)	9767 (50%)
Totaal	3230	19644

Tabel 3: Verdeling woningen⁴

Circa 10% van de woningen is vooroorlogs, circa 40% is gebouwd tussen 1945 en 1970 en circa 50% is gebouwd na 1970. De woningen in de Donckselaan en omstreken zijn vrijwel allemaal voor 1945 gebouwd. Uit de enquête blijkt dat het overgrote deel van de inwoners tevreden is over de eigen woonsituatie. Maar liefst 99% is tevreden (63%) tot zeer tevreden (36%). Dit verklaart waarschijnlijk het eerder genoemde percentage van 89% van de inwoners dat niet wil verhuizen. Van de inwoners die wel willen verhuizen, zegt 25% dat de reden is dat de woning niet meer voldoet aan de wensen of de behoefte. Hetzelfde aantal mensen geeft aan dat veranderingen in het huishouden reden is om te verhuizen. Uit de beantwoording van de mensen die binnen Ridderkerk willen verhuizen blijkt dat vergrijzing hierbij een rol kan spelen. Van deze groep geeft 40% aan dat zij willen verhuizen naar een woning geschikt voor ouderen (33%) of een woning in combinatie met zorg (7%). Sommige inwoners geven daarnaast aan dat zij zich zorgen maken over het beperkte aantal starterwoningen in de wijk.

Kwaliteit openbare ruimte

De gemeente wil de openbare ruimte beheren volgens een daarvoor vastgesteld beeldkwaliteitplan. Dit plan gaat uit van basiseisen waaraan het beeld van de openbare ruimte moet voldoen. Bij negatieve afwijkingen dient ingegrepen te worden om het beeld te herstellen. Door de openbare ruimte gezamenlijk volgens de criteria van het beeldkwaliteitplan periodiek te schouwen, wordt overeenstemming bereikt tussen bewoners en beheerders. Uit de jaarlijkse schouw (september 2009) komt naar voren dat de bewoners de categorie 'schoon en netjes' met een 7,5 waarderen en de cate-

³ Bron: CBS Statline, opbouw gezinnen in 2009

⁴ Bron: Woonvisie

gorie 'heel en veilig' met een 7,5. Dit beeld komt overeen met de gegevens uit de bewonersenquête.

Uit de enquête blijkt dat het merendeel van de bewoners (92%) tevreden is over de kwaliteit van de leefomgeving in zijn totaliteit. Ook vindt het merendeel (91%) van de bewoners de woonomgeving schoon of redelijk schoon. De bewoners die hebben aangegeven de woonomgeving niet of slechts redelijk schoon te vinden, geven hiervoor als belangrijkste oorzaken zwerfvuil op straat en hondenpoep.

Verkeer en vervoer

Algemeen

Veel wegen en straten in Bolnes zijn gecategoriseerd als erftoegangsweg met een maximumsnelheid van 30 kilometer per uur. Om op deze wegen de verkeersveiligheid zo veel mogelijk te kunnen waarborgen is gebruikgemaakt van verkeersdrempels en –plateaus. Daarnaast zijn er weinig maatregelen genomen om de snelheid af te dwingen. Door de structuur van de wegen is dat in de meeste gevallen niet nodig. Op locaties waar toch te hoge snelheden worden waargenomen, worden regelmatig Snelheids Informatie Displays ingezet.

Kruisingen op de gebiedsontsluitingswegen Benedenrijweg en Rijnsingel (maximumsnelheid 50 kilometer per uur) zijn uitgevoerd als voorrangskruisingen. Deze gebiedsontsluitingswegen zijn voorzien van vrijliggende fietspaden.

Verharding en oversteekplaatsen

In het gehele gebied, met uitzondering van de woonerven, zijn trottoirs aanwezig. Op de Rijnsingel en Noordstraat zijn voetgangersoversteekplaatsen aangelegd. Op de Rijnsingel zijn deze extra opvallend uitgevoerd door middel van geel / zwarte portalen, extra verlichting en bebording.

De kwaliteit van de wegverhardingen, trottoirs en fietspaden is redelijk. Dit beeld komt naar voren uit de schouw van september 2009 waarbij het gemiddelde cijfer voor de verharding een 7 is. Op basis van deze jaarlijkse schouw worden actiepunten vastgesteld om daar waar dat nodig is verbeteringen aan te brengen.

Een grote meerderheid van 84% procent van de ondervraagde inwoners is tevreden over de voetpaden / trottoirs in Bolnes. Ontevreden is 14% van de ondervraagden. Ongeveer 83% van de ondervraagden is tevreden over de toegankelijkheid van de openbare ruimte (waaronder de trottoirs).

Gemotoriseerd verkeer

De Rotterdamseweg vormt de belangrijkste ontsluitingsweg voor het stedelijke gebied van Ridderkerk. De wijk Bolnes is alleen door de Rijnsingel verbonden met de Rotterdamseweg. De Rijnsingel en Rotterdamseweg zorgen voor de aansluiting van de wijk Bolnes op het rijkswegennet van de A15 en A16. Rotterdam Zuid, het cen-

trum van Ridderkerk en de andere wijken van Ridderkerk zijn vanuit Bolnes te bereiken via de Rotterdamseweg, Benedenrijweg, Kievitsweg en Donckselaan.

In de omgeving van het winkelcentrum 'De Werf' en de winkels aan de Wetstraat is er sprake van enig vrachtverkeer. De aan- en afvoerroutes van de winkels / bedrijven lopen vooral vanaf de Rotterdamseweg, via de Rijnsingel, De La Reijstraat, Noordstraat, Vechtstraat en De Wetstraat.

Qua verkeersongevallen is het kruispunt Rotterdamseweg-Rijnsingel-A38 een aandachtspunt. Hier vindt het hoogste aantal ongevallen plaats van Bolnes. Eind 1998 is de verkeersregelinstallatie op dit kruispunt vervangen. De nieuwe installatie heeft meer mogelijkheden om het verkeer op deze kruising vlot af te wikkelen.

In 2011 zal door het Waterschap Hollandse Delta op het kruispunt, mits de financiering rond komt, maatregelen worden uitgevoerd om de doorstroming en de capaciteit te verbeteren. Het is de bedoeling dat op de Rijnsingel een extra opstelstrook wordt aangelegd voor het verkeer richting Ridderkerk.

In de wijk Bolnes komen geen "black spots" voor. Een black spot is een locatie waar in drie jaar tijd minimaal 6 slachtofferongevallen, dodelijk of met letsel, plaatsvinden.

Over het algemeen is het aantal parkeerplaatsen in de wijk voldoende. Een uitzondering hierop vormt onder andere de "oudbouw" in het noordelijke deel van Bolnes door gebrek aan ruimte. Uit de enquête blijkt dat 71% van de bewoners tevreden tot zeer tevreden is over de parkeergelegenheden rondom zijn woning.

Een beeld over de ervaren overlast door inwoners van gemotoriseerd verkeer in Bolnes kan verkregen worden door analyse van contacten tussen inwoners en politie. Uit de index voor 2007 komen onderstaande gegevens. De percentages die in de tabel weergegeven staan, geeft de groep weer die het type overlast als vaak voorkomend benoemd heeft.

Type overlast	Bolnes	Ridderkerk
Agressief rijgedrag	11,8%	9,4%
Geluidsoverlast	13,3%	15,2%
Te hard rijden	36,6%	35%
Aanrijdingen	5,6%	3,2%

Tabel 4: Overlast verkeer

De percentages voor Bolnes verschillen niet veel ten opzichte van die voor heel Ridderkerk, de beantwoording wijkt nergens meer af dan 2,4%.

Fietsverkeer

Lokale fietsroutes

De Benedenrijweg en Rijnsingel zijn voorzien van vrijliggende fietspaden. De Benedenrijweg en Kievitsweg zijn belangrijke fietsverbindingen. De Kievitsweg is de hoofdfietsroute van Bolnes via Slikkerveer naar Ridderkerk. Daarnaast kan vanaf de oversteek met de A38, om sportpark Reijerpark heen, naar Ridderkerk-centrum en

naar de ingang van het sportpark Ridderkerk worden gefietst. Ook het Farelcollege is op die manier bereikbaar.

Uit de enquête blijkt dat een grote meerderheid van 78% van de inwoners tevreden is over de fietspaden in Bolnes. Van de ondervraagden is 18% ontevreden.

Regionale fietsroutes

Ridderkerk wordt door twee Stadsregionale fietsroutes⁵ doorsneden, namelijk route 3 en route 9. Bij Bolnes loopt een route 9 vanaf viaduct Groeninx van Zoelen ten noorden van de Rotterdamseweg en vervolgt naar het oosten via Kievitsweg en Randweg naar de Ringdijk. Route 3 loopt vanaf viaduct Groeninx van Zoelen door polder Nieuw Reijerwaard, kruist de A38 nabij Sportcentrum Reijerbos (deze kruising is tot op heden niet gerealiseerd) en vervolgt dan via Olmenlaan, Burgemeester De Zeeuwstraat, Vondellaan, Vlietlaan en Oostmolendijk. Deze routes zijn lokaal verbonden met een onderliggend netwerk.

Daarnaast is ook een fietsroute (F233) in het Provinciaal Fietsplan⁶ opgenomen. Deze voorziet in een verbinding tussen de Zuidpunt van de Beverwaard naar Ridderkerk Zuid West onder de A38 door.

Openbaar vervoer

Opdrachtgevers van het openbaar vervoer in het gebied zijn de stadsregio Rotterdam en de regio Drechtsteden. Volgens de wet personenvervoer zijn zij aangewezen als 'vervoersautoriteiten'. Dat betekent, dat de stadsregio Rotterdam en de regio Drechtsteden een programma van eisen met betrekking tot het openbaar vervoer hebben opgesteld, waaraan de busbedrijven zijn gebonden.

Bewoners beoordelen in de enquête over het algemeen de bereikbaarheid van het openbaar vervoer vanuit de woning als goed (79%). 13% van de ondervraagden gaf aan ontevreden te zijn over de bereikbaarheid van het openbaar vervoer.

Busvervoer

Bolnes wordt per openbaar vervoer ontsloten door enkele streekbusdiensten. Deze zijn voornamelijk georiënteerd op Rotterdam Zuidplein (lijn 144), dat dienst doet als OV-knooppunt voor het zuidelijk deel van de regio Rijnmond, en op Rotterdam Kralingse Zoom (lijn 140/141), dat dienst doet als OV-knooppunt voor het oostelijk deel van de regio Rijnmond. Ook het centrum en andere wijken van Ridderkerk kunnen met deze lijnen worden bereikt. De buslijnen lopen over de hoofdverkeersaders van Bolnes. Doordat de bussen alleen stoppen op de Rijnsingel en de Benedenrijweg is er in sommige delen van Bolnes sprake van lange loopafstanden naar de bushaltes. Voor de maximaal aanvaardbaar geachte loopafstand naar een bushalte wordt 400 meter aangehouden. Deze afstand wordt in sommige delen van de wijk overschreden.

's Avonds en op zon- en feestdagen rijden er geen bussen over de Benedenrijweg. Het alternatief voor openbaar vervoer is de tram in Rotterdam Beverwaard of de bushaltes aan de Rijnsingel.

⁵ Zie voor meer informatie de volgende website: <http://www.fietseninregiorotterdam.nl/>

⁶ Zie voor meer informatie de website van de provincie Zuid-Holland: <http://www.pzh.nl>

Er is aanvullend openbaar vervoer voor ouderen en gehandicapten.

Drie nachten in de week kunnen inwoners gebruik maken van nachtbus lijn B16. Deze nachtbus rijdt vanaf Rotterdam Centraal Station naar de Kievitsweg en vanaf daar via Ridderkerk terug naar Rotterdam Centraal Station.

Type vervoer	Naam verbinding	Opstaphaltes
Bus	Lijn 140 / 141	Boele
		Maesdonk
		Benedenrijweg
		Rijnsingel
		Kievitsweg
	Lijn 144	Rijnsingel
		Benedenrijweg
		Huis ten Donck
	Lijn B16 (nachtbus, 3 nachten p/w)	Kievitsweg (hoek Rijnsingel)
Tram	Lijn 23	Rotterdam Beverwaard

Tabel 5: openbaar vervoer

Lucht en geluid

Uit de jaarrapportage luchtkwaliteit 2008 blijkt dat er voor Bolnes geen overschrijdingen van PM10 kunnen worden vastgesteld. De norm van 40 µg/m³ wordt hier niet overschreden. Ook de overige normen voor PM10 (aantal dagen) worden niet overschreden in Bolnes. Anders ligt dit voor NO₂ waar wel overschrijdingen te zien zijn. In 2015 moet er voldaan worden aan de norm van 40µg/3 NO₂. Berekeningen laten zien dat hier in Bolnes in 2008 niet aan werd voldaan. NO₂ is tussen de 35,5 en 40,5 µg/m³. De norm voor 2015 is zoals gezegd 40 µg/m³. De plandrempel voor NO₂ (om ervoor te zorgen dat de gemeente tot 2015 wel gaat voldoen aan de gestelde normen) was in 2008 44µg/m³. Voorlopig voldoet Bolnes aan de norm.

In 2010 wordt het actieplan lucht vernieuwd. De wijk Bolnes zal hierin zeker worden meegenomen. Vooral de verkeerssituatie op de Rijnsingel geeft daartoe aanleiding. Hoewel vooralsnog wordt voldaan aan de norm voor de luchtkwaliteit geeft het verkeer op de Rijnsingel ook veel geluidsoverlast.

Recreatie en groen

Het groen in de wijk Bolnes is over het algemeen in goede staat. Wel valt op dat groen en bomen ongelijk zijn verdeeld over de wijk; voornamelijk in oud Bolnes is weinig groen en boombeplanting aanwezig. In Bolnes-zuid zijn juist veel bomen en groen aanwezig. Uit de enquête blijkt dat 86% van de bewoners tevreden tot zeer tevreden is over de aanwezige groenvoorzieningen in de wijk.

Figuur 5: Groen in Bolnes

In de directe nabijheid van Bolnes ligt het natuur- en recreatiegebied “Donckse Velden”. In 1979 is het park erkend als natuurmonument, vanaf 1983 heeft landgoed Huys ten Donck de status van een beschermd monument. Dit gebied biedt Bolnesers mogelijkheden voor sport en recreatie. Begin twintigste eeuw is een gedeelte van het park opnieuw ingericht in de stijl van een Engels landschap.

Aan de oostkant van de wijk ligt het vijf jaar oude groengebied "Donckse Velden". Dit gebied biedt Bolnessers mogelijkheden voor recreatie. In de toekomst wordt deze inrichting doorgezet met ontsluiting naar de Donckselaan. Het groengebied is voorzien van een fietspad, voetpaden met zitbanken.

Gezien de ligging van Bolnes als dorp aan de oevers van de Maas, speelt water een grote rol in de recreatie van Bolnessers. Op mooie dagen recreëren veel bewoners aan de waterkant.

Bodem

Voor de gemeente Ridderkerk is een bodemkwaliteitskaart opgesteld. Deze kaart is eind 2006 vastgesteld door het college. Ridderkerk is hierbij opgedeeld in verschillende zones (voornamelijk gebaseerd op de functie van het gebied) en per zone is een inventarisatie gemaakt, van alle aanwezige bodemonderzoeksgegevens. Deze gegevens zijn gebundeld en leiden tot een profiel van de bodem in deze zone. Het geeft dus een globaal beeld van de bodemkwaliteit in een zone.

Bolnes is ingedeeld in de zones 'lintbebouwing en oude kernen', 'woonwijken vanaf 1940' en 'buitengebied'. De bodem in Ridderkerk is over het algemeen licht verontreinigd. Zo ook de bodem in de woonwijken in Bolnes. Deze zijn later gebouwd en vaak is hier bodemonderzoek aan vooraf gegaan. Ook voor de totstandkoming van de laatste ontwikkellocaties, heeft uitgebreid bodemonderzoek plaatsgevonden. Echter de lintbebouwing en in dit geval ook de oude kern, zijn van oudsher concentratiepunten geweest van bedrijvigheid en bebouwing (Ringdijk en oud-Bolnes). Kleinschalige, vaak ambachtelijke bedrijfjes hebben hier activiteiten ontplooid, die hebben kunnen leiden tot bodemverontreiniging.

Langs de Ringdijk waren ook enkele scheepswerven gevestigd, die hun sporen hebben nagelaten. In de archieven zijn deze locaties vaak te achterhalen. Het feit dat de bodem over het algemeen licht verontreinigd is, heeft verder geen gevolgen voor de mensen die op deze gronden wonen. Dit geldt voor heel veel gebieden in Nederland en Ridderkerk is daar geen uitzondering op. Er kan gewoon op gebouwd en gewoond worden, zonder gevolgen voor de volksgezondheid. Voor het toekennen van een bouwvergunning wordt wel vaak een bodemonderzoek gevraagd om te bepalen of er geen puntverontreiniging (verontreiniging op een specifieke locatie) aanwezig is.

Ook oude olietanks zijn een erfenis uit vroegere tijden. Oude tanks in de bodem kunnen, na verloop van tijd, gaan lekken en zorgen voor bodemverontreiniging. Een groot deel van deze tanks is verwijderd, (of op een juiste manier buiten gebruik gesteld) via de gemeentelijke Actie Tankslag. Veel oude tanks zijn/waren aanwezig in tuinen van de bewoners van oud-Bolnes, omdat veel van deze woningen al zijn gebouwd voor aansluiting op het gasnet. De nog in gebruik zijnde tanks vallen onder het Besluit Opslag in Ondergrondse Tanks (BOOT). De DCMR Milieudienst Rijnmond heeft deze tanks opgenomen in een controlesysteem en controleert, of aan de regelgeving wordt voldaan.

Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's, die ontstaan voor de omgeving, bij het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen. De Rijkswegen A15 en A16, zijn van rijkswege aangewezen, als route gevaarlijke stoffen. Dit betekent, dat er een aandachtstrook langs de rijkswegen is, waarbinnen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten worden getoetst aan externe veiligheidnormen.

Bolnes grenst in het buitengebied aan de afrit van de A15, dus hier is deze aandachtstrook van toepassing. Binnen de grenzen van de wijk Bolnes liggen twee bedrijven met externe veiligheidsrisico's. Het gaat om een emballagefabriek en het LPG-tankstation BP Bolnes, beide gevestigd aan de Benedenrijweg.

De externe veiligheidsrisico's van de emballagefabriek worden veroorzaakt door brandgevaar van houten pallets, van het LPG-tankstation door aanvoer en opslag van LPG. De wijk Bolnes ligt gedeeltelijk binnen de externe veiligheidscontouren. Hoewel in deze gebieden sprake is van een verhoogd risico worden nergens de externe veiligheidsnormen overschreden en doen zich geen saneringssituaties voor. Bij nieuwe ontwikkelingen, zoals het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen en/of het realiseren van nieuwbouwplannen, dient te worden getoetst of deze ontwikkelingen passen binnen eerdergenoemde externe veiligheidsnormen.

Hoofdstuk 6: Sterkte – Zwakte analyse van Bolnes

Inleiding

Uit de beschrijving van de wijk en inventarisatie onder bewoners kunnen de volgende sterke en zwakte kanten van Bolnes gedestilleerd worden. Hieronder staan deze punten kort beschreven. Deze sterkte- en zwakteanalyse dient als basis voor de visie op Bolnes die in hoofdstuk vier staat.

Leven in Bolnes

Sterke punten

- **Sterke verbondenheid met Bolnes:** Een hoog percentage inwoners voelt zich verbonden met de wijk en met de andere inwoners van de wijk (rond 60%). Er zijn veel verschillende initiatieven van vrijwilligers die zich inzetten voor de leefbaarheid van de wijk, maar ook op andere gebieden als sport, cultuur en zorg.
- **Sport:** binnen Bolnes zijn op meerdere plekken beoefening van zowel binnen- als buitensport mogelijk (bijvoorbeeld de sportvelden ten zuiden van Bolnes, de sporthal De Beverbol en het sportplein aan de Noordstraat). Sport vervult binnen Bolnes een belangrijke rol als sociaal bindmiddel.
- **Brede School:** een samenwerkingsverband van organisaties (op het gebied van welzijn, zorg, onderwijs en de gemeente) biedt tegenwoordig binnen de Brede School Bolnes een activiteitsaanbod aan voor kinderen van 0 tot 23 jaar. Het aanbod wordt door de gebruikers als positief ervaren en er wordt veelvuldig gebruik van gemaakt.
- **Gevarieerd aanbod voor jongeren:** er zijn voldoende voorzieningen voor jeugd en jongeren, gericht op verschillende leeftijdsgroepen.
- **Kwalitatief goed zorgaanbod:** in de wijk zijn voldoende kwalitatieve zorgvoorzieningen aanwezig voor alle leeftijdsgroepen.

Zwakke punten

- **Imago van onveilige wijk:** Bolnes heeft in Ridderkerk een negatief imago op het gebied van veiligheid. Dit imago wordt niet gestaafd door cijfers en het merendeel van de bevolking kan zich ook niet vinden in dit imago.
- **Samenhang voorzieningen:** in Bolnes zijn verschillende soorten voorzieningen aanwezig. Een nog groter effect kan gerealiseerd worden als er meer verbinding aangebracht wordt en de mate van samenwerking tussen aanbiedende organisaties geïntensiveerd wordt.
- **Aantal winkelvoorzieningen:** In Bolnes zijn momenteel twee winkelconcentraties. Bolnes heeft te maken met leegstand van verschillende winkelruimtes. Deze leegstand heeft invloed op het aanzicht van de wijk en wordt als verloederding ervaren. De verwachting is dat er te weinig (economisch) draagvlak bestaat om een groot winkelcentrum en een kleine winkelstrip levensvatbaar te houden.
- **Onbekendheid wijkvoorzieningencentrum:** het wijkvoorzieningencentrum wordt door veel bewoners ervaren als een voorziening die enkel is gericht op ouderen. Deze voorziening is echter bedoeld voor alle bewoners van Bolnes, inclusief de jeugd.

Wonen in Bolnes

Sterke punten

- **Sterke band met de wijk:** uit de cijfers blijkt dat inwoners zich thuis voelen in de wijk. Van de inwoners woont 70%, 10 jaar of langer in Bolnes. Meer dan 90% is niet van plan om in de komende twee jaar te gaan verhuizen buiten Bolnes.
- **Tevredenheid over de woonsituatie:** bijna alle geïnterviewde Bolnessers (99%) geven aan tevreden te zijn over de eigen woonsituatie.
- **Algemene tevredenheid over openbare ruimte:** de inwoners zijn tevreden over de toegankelijkheid van de openbare ruimte en de fietspaden in Bolnes. Bolnes scoort ook hoog in de wijkschouwen waarin het aanzicht van de wijk wordt beoordeeld op aspecten als schoon en netjes (zwerfvuil, papierbakken, straatmeubilair, hondenpoep, onkruid et cetera) en heel en veilig (verharding, straatmeubilair, beplanting).
- **Bolnes aan het water:** de ligging van Bolnes aan het water geeft het een eigen karakter, dat ideaal is voor wonen en recreatie. Dit potentieel zou nog meer benut kunnen worden en hieraan wordt al gewerkt.
- **Groen buiten de wijk:** de groene zoom rond Bolnes (met name de Donckse velden) maakt recreatie in de nabijheid van Bolnes mogelijk.

Zwakke punten

- **Vergrijzing:** De leeftijdsopbouw van Bolnes wijkt af van de gangbare piramideverdeling. Bolnes is, net als de rest van Ridderkerk, te kenmerken als vergrijzend. Het verschil in leeftijdsopbouw kan gevolgen hebben voor het voorzieningenniveau de komende jaren.
- **Sociale samenhang:** van de inwoners is 30% de laatste 10 jaar in Bolnes komen wonen. De instroom van een dergelijke grote groep kan, maar hoeft niet, ten koste gaan van de sociale samenhang in de wijk.
- **Aansluiting woonwens bij woningvoorraad:** onder inwoners bestaat zorg over de beschikbaarheid van woningen specifiek gericht op bepaalde leeftijdsfasen. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld goedkope starterwoningen, maar ook aan seniorenwoningen.
- **Groen wordt gemist in de wijk:** Ondanks de aanwezigheid van groene stroken in de wijk en de ligging van de Donckse Velden naast Bolnes, wordt groen met name in het oude gedeelte van de wijk gemist.
- **Parkeerproblematiek:** in de buurt van de scholen De Fontein en De Bosweide ervaren bewoners parkeeroverlast. Dit is voornamelijk te kenmerken als een gedragsprobleem, veroorzaakt tijdens het halen en brengen van kinderen naar de twee basisscholen.
- **Overlast laden en lossen Bas van der Heijden:** bewoners ervaren overlast van het laden en lossen bij de Bas van der Heijden. De overlast is overigens al afgenomen ten opzichte van vroeger nadat er met de bedrijfsleiding afspraken zijn gemaakt. Wel verdient dit aspect blijvend aandacht.
- **Ontsluiting:** in de ochtend- en avondspits ontstaat filevorming op de Rijnsingel. Dit leidt tot langere wachttijden en milieuoverlast. Daarnaast is het moeilijk om vanuit de wijk op de Rijnsingel te komen.

Hoofdstuk 7: Planning en uitvoering

In verband met de vereiste voorbereiding en de benodigde financiële middelen kunnen niet alle ontwikkelingen tegelijkertijd worden uitgevoerd. Soms kan aangesloten worden bij lopende ontwikkelingen of uitvoering van reguliere werkzaamheden. Enkele ontwikkelingen zijn al in gang gezet. In de jaarplannen is dan ook steeds de meest actuele informatie terug te vinden. Het wijkontwikkelingsprogramma is daarbij het kader. De concrete vertaling van projecten zal elk jaar terugkomen in de jaarplannen. Daarmee is het wijkontwikkelingsprogramma niet een statisch document, maar kan via de jaarplannen steeds worden ingespeeld op de actualiteit en op nieuwe ontwikkelingen. Via de jaarlijkse wijkontwikkelingsprogrammamonitor wordt in beeld gebracht wat de stand van zaken is ten aanzien van de ontwikkelingen. Zo kan elk jaar worden aangegeven welke resultaten er al zijn geboekt en waar een extra inspanning op iets nodig is. Voor de verschillende projectverantwoordelijken is dan in één oogopslag helder wat opgestart dient te worden.

Slechts voor enkele ontwikkelingen zijn de financiële consequenties al aan te geven. Omdat er daarnaast nog gesprekken moeten plaatsvinden over wie, waarin, welke rol speelt, is ervoor gekozen de mogelijke financieringsbron(nen) aan te geven en geen concreet bedrag. Voor veel projecten zal eerst een haalbaarheidsstudie gedaan moeten worden om tot een goede planning en kostenraming te kunnen komen. In de overzichtstabel zijn per deelthema de verschillende ontwikkelingen weergegeven met daarbij het op te lossen knelpunt of juist te versterken punt, de status van het project, een globale planning, de financieringsbron, de status van de financiering, de projectverantwoordelijke en het resultaat (daar waar dat mogelijk is). Wat betreft de status van het project en de status van de financiering is hieronder een omschrijving gegeven van de begrippen. Bij de kolom projecteigenaar zal veelal een proces van de gemeente worden benoemd, zoals sturing & beleid. Uiteraard komen projecten vaak tot stand in samenspraak met andere processen en maatschappelijke partners maar het dient de duidelijkheid om zoveel mogelijk één projectverantwoordelijke aan te wijzen.

Reguliere beheerszaken die al bekend zijn, bijvoorbeeld het vervangen van bomen of het herbestraten van wegen, worden in een aparte tabel benoemd. Hiermee wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen nieuwe ontwikkelingen in de wijk die beschreven staan in een uitvoeringsprogramma en bestaande beheersactiviteiten.

Status project	Omschrijving
Wens	Is een gewenste ontwikkeling voor de toekomst. De concrete invulling, planning, haalbaarheid, besluitvorming en consequenties zijn nog niet duidelijk
Gepland	Concreet gedefinieerd project dat op de planning staat maar is nog niet gestart
Gestart	Concreet gedefinieerd project dat is opgestart en loopt
Status financiering	Omschrijving
Niet van toepassing	Ontwikkeling is zo weinig concreet dat uitspraken over financiering nog niet van toepassing zijn
Geen dekking	Er is nog geen financiële dekking/geld voor dit project.

Begroot	Er is (gedeeltelijke)financiële dekking voor dit project, bijvoorbeeld in reguliere onderhoudsbudgetten, op de begroting of via een grondexploitatie.
Subsidieaanvraag	Er loopt een subsidieaanvraag voor dit project

Uitvoeringsprogramma

Zwak punt/te behouden sterkt punt	Project/activiteit	Project-status	Globale tijdsplanning	Financieringsbron(nen)	Status financiering	(Hoofd)proces eigenaar	Resultaat/Wat bereikt
Verkeer en Vervoer							
Problematische ontsluiting Rijnsingel	Aanpassing kruispunt Rotterdamseweg en Rijnsingel	Gepland (afhankelijk van subsidie)	Onbekend	Waterschap Hollands Delta (via subsidie Stadsregio) / Gemeente	Subsidieaanvraag	Waterschap Hollands Delta	Aanleg extra opstelstrook Rijnsingel om doorstroming en afhandeling verkeer te verbeteren. Doorgang is afhankelijk van subsidieaanvraag van het waterschap aan de Stadsregio. Op dit moment is onbekend wanneer meer helderheid kan worden verwacht.
Overlast rondom basisscholen tijdens halen en brengen van schoolkinderen	Bewerkstelligen mentaliteitsverandering om veiligheid op schoolroutes te verbeteren	Gestart	Doorlopend (evaluatie begin 2011)	Gemeente	Begroot (enkel oversteekplaats)	Gemeente (B&U), directie scholen, S&W	<p>Met de basisscholen de Fontein en de Bosweide zijn, met medewerking van Stichting Sport en Welzijn en de buurtagent, afspraken gemaakt over de extra aandacht die uit moet gaan naar de veiligheid rondom de scholen en op schoolroutes. De betrokken partijen dragen ieder daaraan bij. Gestreefd wordt naar een gedragsverandering van de ouders.</p> <p>Daarnaast worden de oversteekplaatsen in de Noordstraat verbeterd door verhoogde aanleg en / of betere bebording en markering.</p> <p>Begin 2011 worden deze afspraken geëvalueerd.</p>

Zwak punt/te behouden sterk punt	Project/activiteit	Project-status	Globale tijdsplanning	Financieringsbron(nen)	Status financiering	(Hoofd)proces eigenaar	Resultaat/Wat bereikt
Verbetering openbaar vervoer	Aanpassen bushaltes voor mensen met een beperking. In geheel Ridderkerk worden ongeveer 40 van de 75 bushaltes aangepast (afhankelijk van ligging en belangrijkheid).	Gepland	2010 - 2011	Gemeente	Begroot	Gemeente (B&U)	Eind 2010 worden de haltes aan de Rijnsingel aangepast. De definitieve keuze van aan te passen haltes van de 2e fase (budget 2010) hangt samen met de besluitvorming rondom de tram. Duidelijkheid hierover ontstaat naar verwachting in het 4e kwartaal 2010.
Overlast vrachtverkeer	Evaluatie eerder gemaakte afspraken laden en lossen bij Bas van der Heijden	Gepland	Doorlopend (evaluatie eind 2010)	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Gemeente (B&U)	Met de bedrijfsleiding van de Bas van der Heijden zijn afspraken gemaakt over het laden en lossen om de overlast te verminderen. Eind 2010 worden deze afspraken geëvalueerd.
Bebouwing							
Verbetering kwaliteit woningbouwvoorraad	Van Riebeekstraat. Bouwen van 54 woningen met bijbehorende voorzieningen.	Gepland	2010 (start bouwrijp maken) - 2013	Projectontwikkelaar / gemeente	Begroot	Projectontwikkelaar	De benodigde procedures zijn doorlopen. In principe kan er gestart worden met het bouwrijp maken van de grond. De gemeente maakt het terrein bouwrijp en verkoopt de grond als bouwrijpe kavels. Het plan wordt gefaseerd gerealiseerd, waarbij begonnen wordt met het perceel langs de Wetstraat/Van Riebeekstraat. De verwachting is dat de laatste woning medio 2013 wordt opgeleverd. Zoveel als mogelijk worden bouwroutes voor de diverse projecten op elkaar afgestemd. Als gevolg hiervan kan gepland herstraatwerk aan straten uitgesteld worden.

Zwak punt/te behouden sterk punt	Project/activiteit	Project-status	Globale tijdsplanning	Financieringsbron(nen)	Status financiering	(Hoofd)proces eigenaar	Resultaat/Wat bereikt
Verbetering kwaliteit woningbouwvoorraad en relatie rivieroever	Bestemmingsplan Bolnes Maasoever Oost / Herontwikkeling van voormalige bedrijfslocatie tot woongebied.	Gepland	Onbekend	Projectontwikkelaar / gemeente	Begroot	Projectontwikkelaar	<p>Een nieuw bestemmingsplan die de herontwikkeling van voormalig bedrijventerrein tot woongebied mogelijk maakt. In 2009 is het voorontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. Als gevolg van de kredietcrisis ligt de planvorming al enige tijd stil. Het vervolg is afhankelijk van de projectontwikkelaar.</p> <p>Door het verbinden van bestaande en het aanleggen van extra wandelroutes wordt de relatie met de Nieuwe Maas versterkt. De rivieroever wordt beter bereikbaar door bedrijfsterreinen te saneren en wandelpromenades en woningbouw ervoor terug te brengen.</p> <p>Zoveel als mogelijk worden bouwroutes voor de diverse projecten op elkaar afgestemd. Als gevolg hiervan kan gepland herstraatwerk aan straten uitgesteld worden.</p>
Verbetering kwaliteit woningbouwvoorraad	Woontoren voormalige bedrijfslocatie Van Dam	Gestart	2011	Projectontwikkelaar	Begroot	Projectontwikkelaar	<p>Oplevering naar verwachting in 2011. In 2010 is de bouw hervat nadat technische problemen met de fundering zijn opgelost.</p> <p>Zoveel als mogelijk worden bouwroutes voor de diverse projecten op elkaar afgestemd. Als gevolg hiervan kan gepland herstraatwerk aan straten uitgesteld worden.</p>

Zwak punt/te behouden sterk punt	Project/activiteit	Project-status	Globale tijdsplanning	Financieringsbron(nen)	Status financiering	(Hoofd)proces eigenaar	Resultaat/Wat bereikt
Verbetering kwaliteit zorg	Bestemmingsplan Riederbol Bolnes/ Woon- en zorggebouw De Riederbol	Gepland	2010 - 2012	Stichting Riederborgh / Woonvisie	Begroot	Stichting Riederborgh / Woonvisie	Realisatie van woon- en zorggebouw voor senioren. Het gebouw bestaat uit 19 zorgappartementen, 4 tijdelijke opvangplaatsappartementen en 4 groepswoonwoningen voor psychogeriatric (met elk 7 wooneenheden) met bijbehorende voorzieningen. Oplevering naar verwachting in 2012. Zoveel als mogelijk worden bouwroutes voor de diverse projecten op elkaar afgestemd. Als gevolg hiervan kan gepland herstraatwerk aan straten uitgesteld worden.
Verbeteren kwaliteit woningen Spuistraat / Rijnsingel	Aanpassen galerijen en entrees van appartementengebouwen Rijnsingel / Spuistraat	Gepland	2012	Woonvisie	Begroot	Woonvisie	Om senioren meer mogelijkheden te bieden binnen het woningbestand van Bolnes een geschikte woning te vinden, worden de galerijen en entrees van de appartementengebouwen aangepast. De woningen worden daardoor beter toegankelijk.
Openbare Ruimte							
Verrommeling Boelewerf	Herontwikkeling terrein naast bedrijvenpark Boelewerf. Verwachting is dat op termijn hier woningbouw wordt gerealiseerd op het Verolmeterrein.	Wens	n.v.t.	Projectontwikkelaar	Niet van toepassing	Projectontwikkelaar	Gemeente is geen eigenaar van de grond. Projectontwikkelaar is bezig met planvorming voor woningbouw (voornamelijk in de gemeente Rotterdam). Er zijn nog geen definitieve keuzes gemaakt over de invulling van het gebied.
Weinig groen in en rondom de wijk	Inrichting Donckse Velden fase 2b als natuur- en recreatiegebied. Locatie is gebied tussen Donckse Laan en reeds ingericht gebied	Gestart	2012	Dienst Landelijk Gebied/ gemeente (incidenteel)	Begroot	Gemeente (S&B)	Dienst Landelijk Gebied (DLG) zorgt voor de uitvoering, het Natuur en Recreatieschap IJsselmonde draagt zorg voor het beheer.
	Opstellen bestemmingsplan Donckse Velden	Gestart	2010 - 2011	Gemeente	Begroot	Gemeente (S&B)	Het ontwerpbestemmingsplan is in 2010 ter inzage gelegd. Naar verwachting wordt het plan in 2011 vastgesteld.

Zwak punt/te behouden sterk punt	Project/activiteit	Project-status	Globale tijdsplanning	Financieringsbron(nen)	Status financiering	(Hoofd)proces eigenaar	Resultaat/Wat bereikt
Speelvoorzieningen	Oriëntatie speelvoorzieningen voor 0 - 6 jarigen bij de Steijn-/Potgieterstraat, Volkerahof, De La Reijstraat, Scheldeplein en de Dintelstraat.	Ambitie	2012	Gemeente	Niet begroot.	Gemeente (S&B)	Het betreft oriëntatie op speelvoorzieningen voor 0 - 6 jarigen. De aanpassingen zijn gepland voor 2012.
Ontmoetingsplek jongeren	Realiseren jongerenontmoetingsplek (JOP)	Gepland	2010	Gemeente	Begroot	Gemeente (wijkontwikkeling)	Plaatsing van een JOP in de omgeving van de Boelewerf. Hiermee wordt een ontmoetingsplek gefaciliteerd voor jongeren.
Behoud groen	Te kappen bomen in verband met nieuwbouwplannen in het Riebeekpark	Gepland	2010	Projectontwikkelaar	Begroot	Gemeente (S&B)	2010: gefaseerde bomenkap (maximaal 50 stuks) inzake nieuwbouw Riebeekpark, aanplant vanaf 2011
	In 2011 vindt onderzoek plaats naar duurzaamheid platanen Rijnsingel	Gepland	2011 - 2012	Gemeente	Begroot	Gemeente (S&B)	2011-2012 Duurzaamheid platanen langs de Rijnsingel. Keuze tussen dunning, eenzijdige bomenrij of behouden zoals het is.
	In 2012 vindt onderzoek plaats naar duurzaamheid coniferen IJssel-/Schiestraat	Gepland	2013 - 2014	Gemeente	Begroot	Gemeente (S&B)	2013-2014 Duurzaamheid coniferen als boomgroepen in groenstrook tegenover Rijnsingel
	In 2012/2013 vindt onderzoek plaats naar de duurzaamheid van de bomen (Esdoorns) in de Leklaan	Gepland	2012 - 2013	Gemeente	Begroot	Gemeente (S&B)	2012-2013 Duurzaamheid bomen Leklaan.
Hondenbezitters	Losloopgebieden / afvalbakken voor hondenbezitters	Wens	Vanaf 2010	Gemeente	Geen dekking	Gemeente (B&U)	Na de zomervakantie 2010 maakt de raad naar aanleiding van evaluatie hondenbeleid nadere keuzen.
Participatie							
Stimulering ontmoeting	Creëren van ontmoetingsplek in Bolnes door transformatie Noordstraat.	Wens	Vanaf 2012	Gemeente	Geen dekking	Gemeente (S&B i.s.m. B&U)	Realiseren van een gezellige ontmoetingsplek. Gedacht wordt aan herinrichting van de Noordstraat met een boulevardachtige uitstraling. Hiermee wordt de entree van de wijk verbeterd. Voor dit plan moet eerst een startnotitie opgesteld worden.

Zwak punt/te behouden sterk punt	Project/activiteit	Project-status	Globale tijdsplanning	Financieringsbron(nen)	Status financiering	(Hoofd)proces eigenaar	Resultaat/Wat bereikt
Welzijn							
Bekendheid wijkvoorzieningscentrum Bolnes	Evaluatie wijkvoorzieningscentrum	Gepland	2011	n.v.t.	n.v.t.	Stichting Sport en Welzijn, Gemeente (S & B)	Het wijkvoorzieningscentrum behoort, volgens afspraak, te worden geëvalueerd (naar verwachting in 2011). Aandachtspunt hierbij is of het centrum bij alle groepen in Bolnes bekend is.
Onderwijs							
Brede School Bolnes	Brede School Bolnes activiteiten	Gestart	Vanaf 2010	Verschillende partijen	Begroot	Gemeente (S&B) / scholen / participerende instellingen	Het initiatief is opgestart. De eerste indruk is dat het aangeboden programma gewaardeerd wordt. In de komende jaren zal het programma verder uitgebreid worden. Tevens wordt het programma begin 2011 geëvalueerd.
Sociale veiligheid en woonklimaat							
Veiligheid	Stimuleren Politiekeurmerk Veilig Wonen	Wens	2010	Gemeente / Politie / Woonvisie	Niet van toepassing	Gemeente (proces veiligheid)	Veel woninginbraken zouden voorkomen kunnen worden wanneer de woning voldoet aan het Politiekeurmerk Veilig Wonen. Door voorlichting kan dit aantal vergroot worden. Eind 2010 worden met name de particuliere woningeigenaren in het Gemeentejournaal (weer) geïnformeerd over de te volgen procedure en de gecertificeerde ondernemingen in Ridderkerk.
Verbetering imago	Bolnes heeft in de beeldvorming een negatief imago met betrekking tot veiligheid. In de toekomst wordt hieraan gewerkt, bijvoorbeeld door positief nieuws te brengen in het gemeentejournaal.	Gestart	Doorlopend	Gemeente (wijkregisseur) / Wijkoverleg	Niet van toepassing	Wijkoverleg	Doel is om het imago van de wijk te verbeteren.

Zwak punt/te behouden sterk punt	Project/activiteit	Project-status	Globale tijdsplanning	Financieringsbron(nen)	Status financiering	(Hoofd)proces eigenaar	Resultaat/Wat bereikt
Stimuleren ontmoeten	Stimuleren ontmoeting tussen nieuwe en oude bewoners Bolnes	Gestart	Doorlopend	Stichting sport en welzijn	Niet van toepassing	Stichting Sport en Welzijn	Stichting Sport en Welzijn organiseert vele activiteiten in de wijk. Een voorbeeld hiervan is de burendag die sinds enkele jaren wordt georganiseerd. Bij dit soort activiteiten wordt de ontmoeting tussen jonge en oude bewoners gestimuleerd.

Beheeragenda

Project/activiteit	Projectstatus	Globale tijdsplanning	Financierings bron(nen)	Status financiering	(Hoofd)proces
Speelvoorzieningen					
(Eventuele groene) invulling voormalig speelterrein Krammerhof	Gepland (in voorbereiding)	2011	Gemeente	Begroot	Beheer en uitvoering
Plaatsen speelvoorzieningen 0 - 6 jarigen bij Dintelstraat	Wens	2013	Gemeente	Niet begroot	S&B/Beheer en uitvoering
Aanleg speelvoorziening 0-6 jarigen binnen het nieuwbouwproject Riebeekpark	Gepland (binnen nieuwbouw)	2013	Projectontwikkelaar	Begroot	S&B/Beheer en uitvoering
Plaatsen speelvoorzieningen 0 - 6 jarigen bij nieuwbouwlocaties Wilaertslande (Waterland)	Gepland	2010	Projectontwikkelaar	begroot	S&B/Beheer en uitvoering
Plaatsen speelvoorzieningen 0 - 6 jarigen bij nieuwbouwlocaties Prima Bolnes	Gepland	2010	Woonvisie	begroot	S&B /Beheer en uitvoering
Verplaatsen trapveld 6 - 18 jarigen van Pretoriastraat naar achterzijde "Klinker" nabij De La Reijstraat	Gepland	2013	Projectontwikkelaar	Begroot	S&B /Beheer en uitvoering
Aanpassen en eventueel iets verplaatsen speelvoorziening 6-12 jarigen van Riebeekstraat binnen het nieuwbouwproject Riebeekpark	Gepland	2013	Projectontwikkelaar	Begroot	S&B/Beheer en Uitvoering
Plaatsen speelvoorziening 6-12 jaar Maaslaan	Gepland	2011	projectontwikkelaar/gemeente	Begroot	S&B/Beheer en Uitvoering
Groen					
Vervangen iepen groenstrook langs IJsselstraat vanwege iepziekte. In winter 2010/2011 worden de nog aanwezige iepen gerooid en komt er nieuwe boombeplanting	Gestart	2011 - 2012	Gemeente	Begroot	Beheer en uitvoering
Rooien bomen in de Noordstraat winter 2010 / 2011, vervanging in 2011 / 2012. Project volgt het project vervanging riolering Noordstraat.	Gestart	2010 - 2012	Gemeente	Begroot	Beheer en uitvoering
Planten nieuwe bomen in Prima Bolnes	Gestart	2010 - 2014	Woonvisie	Begroot	Beheer en uitvoering
Gefaseerde bomenkap (maximaal 50 stuks) op het gebied van nieuwbouw Riebeekpark. Aanplant vanaf 2011 / 2012	Gepland	2010 - 2011	Projectontwikkelaar	Begroot	S&B/ Beheer en Uitvoering
Bestrating					

Herbestrating Noordstraat / Maaslaan (herstel schade veroorzaakt door nieuwbouw Wilaertslande). Daarnaast worden de oversteekplaatsen in de Noordstraat verbeterd door verhoogde aanleg en / of betere bebording en markering.	Gepland	2011 - 2012	Gemeente	Begroot	Beheer en uitvoering
Herbestrating Generaal Smutsstraat na nieuwbouw	Gepland	2013	Gemeente	Begroot	Beheer en uitvoering
Herbestrating Van Riebeeckstraat na nieuwbouw	Gepland	2013	Gemeente	Begroot	Beheer en uitvoering
Herstraten (gefaseerd) Spuistraat	Gepland	2011 - 2013	Gemeente	Begroot	Beheer en uitvoering
Nog te plannen herbestratingen / rehabilitaties Wetstraat, Ringdijk (440 – 500), Pretoriusstraat en Paul Krugerstraat	Gepland	2011 - 2015	Gemeente	Begroot	Beheer en uitvoering
Afval					
Evaluatie locatie milieupark Amerstraat / Slingerhof (twaalf ondergrondse containers)	Gepland	2011	Gemeente	Begroot	Beheer en uitvoering
Riolering					
Vervanging riolering Noordstraat (tegelijk met herbestrating)	Gepland	Begin 2011	Gemeente	Begroot	Beheer en uitvoering

Hoofdstuk 8: Procedure opstellen wijkontwikkelingsprogramma

Participatie

In dit wijkontwikkelingsprogramma is speciale aandacht uitgegaan naar participatie, zowel van burgers als van de maatschappelijke partners. Het voorgaande 'wijkontwikkelingsplan Bolnes' was nog voornamelijk een gemeentelijk product, nu is er echter gekozen voor een aanpak waarbij maatschappelijke partners en bewoners nadrukkelijk een stem hebben gekregen. Dit blijkt ondermeer uit de leden van de projectgroep waarin verschillende maatschappelijke partners en vertegenwoordigers uit de wijk zitting hadden. De deelnemende partijen waren woningbouwcorporatie Woonvisie, het Wijkoverleg Bolnes, Stichting Sport en Welzijn (voorheen Stichting Dynamiek en Stichting Ridderkerk Sport) en zorginstelling Riederborgh.

Adviesbureau CMO Stimulans is gevraagd om te adviseren op het aspect participatie. Aanleiding hiervoor was dat de stadsregio Rotterdam een 'stimuleringsregeling sociaalfysiek beleid' in het leven heeft geroepen om aandacht te vragen voor het belang van sociaalfysiek beleid in de regio en om beleid op dit terrein te stimuleren. In dit kader heeft de gemeente Ridderkerk aan Stichting CMO Stimulans gevraagd ondersteuning te bieden bij het ontwikkelen van het wijkontwikkelingsprogramma voor de wijk Bolnes, met name op het onderdeel participatie, en voor het documenteren van de daarbij toegepaste methodiek zodat deze in toekomstige programma's gebruikt kan worden.

Proces

Het wijkontwikkelingsprogramma is opgesteld in verschillende fasen. Belangrijke mijlpalen in het proces waren: het bepalen van het profiel van Bolnes, bepalen onderzoeksthema's, opstellen visie en uitvoeringsprogramma en besluitvorming. Hieronder staat kort beschreven per fase welke stappen ondernomen zijn.

Vorbereidingsfase en bepalen profiel van Bolnes

Voor het opstellen van een wijkontwikkelingsprogramma is het noodzakelijk om uit te zoeken hoe de wijk eruit ziet, wat haar sterke en zwakke punten zijn en welke richting zij op moet gaan. Om deze vragen te beantwoorden is een profiel van Bolnes opgesteld. In dit profiel van de wijk zijn de karakteristieke eigenschappen van de wijk beschreven.

Tijdens deze fase is een aantal activiteiten georganiseerd om informatie te verzamelen. Het leeuwendeel van dit werk, met name de straatgesprekken, is gedaan door Stichting Sport en Welzijn (toen nog Stichting Dynamiek). De volgende activiteiten zijn onder andere ondernomen om informatie te krijgen:

- Straatgesprekken;
- Kinderactiviteit;
- Jongerenactiviteiten;
- Enquête;
- Bewonersavond;

- Partnerbijeenkomst;

Straatgesprekken

Met behulp van straatgesprekken is contact gezocht met bewoners van Bolnes. In de periode van 2 juni tot en met 9 juli 2009 zijn medewerkers van Stichting Sport en Welzijn langs de deur gegaan en hebben zij in totaal 43 gesprekken gevoerd, verspreid over alle buurten van Bolnes. Tijdens deze gesprekken is aan mensen gevraagd wat zij sterke en zwakke kanten van Bolnes vinden en waar zij kansen en bedreigingen zien.

De uitkomsten van de straatgesprekken zijn teruggekoppeld aan de bewoners die op straat aangesproken waren tijdens een avondbijeenkomst. Hiervoor is de methode van het sociaal café gebruikt waarbij in een kleine groep stellingen worden besproken.

Kinderactiviteit

Schoolkinderen van de beide basisscholen in Bolnes hebben van het thema Bolnes een kunstproject gemaakt. Dit is gedaan onder begeleiding van twee kunstenaars uit Rotterdam. Samen met de kinderen hebben zij wandschilderingen gemaakt op de panelen van de "Wall of fame", de graffitimuur die staat op de hoek van de Rijnsingel en de Noordstraat. De kunstenaars hebben meerdere workshops gegeven op de beide scholen, waarbij de kinderen zijn gaan associëren over Bolnes. In totaal zijn er 18 panelen beschilderd. Op 17 november 2009 heeft voormalig burgemeester Hermans tijdens het wijkbezoek van het college samen met voormalig wethouder Den Boef en de kinderen de panelen onthuld.

Jongerenactiviteiten

Er is een tweetal activiteiten georganiseerd om jongeren te betrekken bij het opstellen van het wijkontwikkelingsprogramma. De eerste activiteit was een tweetal pizza-gesprekken in juni 2009 van ongeveer 2,5 uur met jongeren van 12 t/m 15 jaar en jongeren ouder dan 16. Deze jongeren zijn allen bezoekers van het jongerencentrum De Klinker. Jongerenwerkers hebben vragen gesteld over hun leefwereld, de buitenruimte en de voorzieningen in de wijk. Opvallend was dat de jongeren die ouder zijn dan 16 jaar een hele andere beleefwereld hebben dan de jongeren van 12 tot en met 15 jaar.

Een tweede activiteit, ondernomen door jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 15 jaar, is een fotoproject. Onder begeleiding van een professionele fotograaf hebben deze jongeren van september 2009 tot en met januari 2010 een reeks foto's gemaakt over hoe zij Bolnes beleven.

Enquête

Na de straatgesprekken is er onder de bevolking van Bolnes een enquête gehouden. Ook bij andere wijkontwikkelingsprogramma's is dit middel ingezet. De enquête geeft een algemeen beeld van de wijk waaruit betrouwbare conclusies getrokken kunnen worden. In totaal zijn er 345 enquêtes afgenomen, wat resulteert in een betrouw-

baarheidsniveau van 95%. De enquête besloeg een zestal thema's, namelijk wonen, sociale verbanden en betrokkenheid bewoners, veiligheid, maatschappelijke voorzieningen, omgevingskwaliteit en verkeer en vervoer. De enquête en de resultaten zijn opgenomen als bijlage.

Bewonersbijeenkomst

Alle bewoners van Bolnes zijn uitgenodigd om naar een bewonersavond op 27 oktober 2009 te komen waar de officiële aftrap werd gegeven voor het wijkontwikkelingsprogramma. Onderwerp van deze avond was de vraag hoe Bolnes er in de toekomst uit komt te zien. Deze vraag werd beantwoord aan de hand van de thema's wonen, sociale en culturele voorzieningen, economie en mobiliteit.

Partnerbijeenkomst

Voor de partners in de wijk is een bijeenkomst georganiseerd op 24 november 2009. Doel van deze bijeenkomst was om de partners in de wijk meer te betrekken bij het opstellen van het wijkontwikkelingsprogramma. Tijdens deze bijeenkomst is de wijk Bolnes besproken aan de hand van de thema's wonen en groei, wonen en werk en wonen en zorg. Deze bijeenkomst werd helaas niet goed bezocht.

Uitwerken profiel naar onderzoekthema's

De informatie die naar voren is gekomen tijdens het bepalen van het profiel van Bolnes is uitgewerkt een gedeeltelijke beschrijving van de wijk en een sterkte en zwakte analyse, afkomstig van de bewoners en opgesteld met behulp van de straatgesprekken en de uitkomsten van de enquête.

Denktank

De hierboven genoemde documenten zijn besproken tijdens een denktankbijeenkomst. In deze denktank zaten 15 bewoners die aangegeven hadden mee te willen denken met de projectgroep over het wijkontwikkelingsprogramma Bolnes. De denktank is twee keer bijeengekomen, de eerste keer op 11 januari 2010 om de hierboven genoemde documenten te bespreken en uit te werken op de drie thema's wonen, werken en groei. De tweede bijeenkomst op 19 april 2010 is gebruikt om de opgestelde visie te bespreken en te toetsen of de gekozen richting correct is.

Opstellen visie en uitvoeringsprogramma

Aan de hand van de bekende informatie heeft de projectgroep een conceptvisie opgesteld. Deze visie is voorgelegd aan de deelnemende maatschappelijke partners met het verzoek om in te stemmen op de punten die voor hen als partner van belang zijn. Ook het college van burgemeester en wethouders heeft ingestemd met deze conceptvisie. Tevens is deze conceptvisie teruggekoppeld aan de denktank.

De conceptvisie is uiteindelijk uitgewerkt naar een wijkontwikkelingsprogramma. De visie is tevens vertaald naar een concreet uitvoeringsprogramma. Hierbij is, voor zo-

ver mogelijk, ook aangegeven wat het budget is en wanneer welk project wordt uitgevoerd.

Inspraak en reactie

Tijdens de periode dat het programma ter inzage heeft gelegen hebben 20 personen gereageerd. De beantwoording van deze reacties is, om de leesbaarheid te verhogen, opgenomen in bijlage 1.

Een aantal reacties had daadwerkelijk betrekking op het wijkontwikkelingsprogramma. Daar waar de reacties pasten binnen de lijn van het wijkontwikkelingsprogramma, zijn deze overgenomen en in de tekst verwerkt. Daarbij kan gedacht worden aan tekstuele aanpassingen zoals het duidelijker omschrijven van een bepaalde ontwikkeling. Ook ging het soms om een inhoudelijke aanpassing, bijvoorbeeld ten aanzien van de beleving van de wijk. Niet alle inhoudelijke reacties zijn overgenomen in het programma.

Een aantal reacties had minder betrekking op het wijkontwikkelingsprogramma maar meer met het beheer van de wijk of buurt. Deze reacties zijn als reguliere melding doorgegeven aan de betreffende gemeentelijke afdeling of aan de maatschappelijke partners. Meldingen die aan de orde zijn gesteld variëren van achterstallig onderhoud tot meldingen overlast.

Alle indieners van een reactie hebben middels een brief in december 2010 een terugkoppeling gekregen over hun reactie.

Besluitvorming

De gemeenteraad van Ridderkerk heeft in haar vergadering van 27 januari 2011 het wijkontwikkelingsprogramma vastgesteld.

Bijlage 1: Reacties op het wijkontwikkelingsprogramma

Het concept wijkontwikkelingsprogramma heeft met ingang van 18 oktober 2010 drie weken ter inzage gelegen. De ter inzage legging is gepubliceerd in de Combinatie en op de voorpagina van de gemeentelijke website. Gedurende de periode van ter inzage legging zijn de inwoners van Bolnes en andere belangstellenden in de gelegenheid gesteld op het concept wijkontwikkelingsprogramma te reageren. Naast de publicatie in de Combinatie en op de voorpagina van de gemeentelijke website is in Bolnes huis-aan-huis een flyer met informatie over het wijkontwikkelingsprogramma en de ter inzage legging verspreid. Ook heeft op 25 oktober 2010 in basisschool De Bosweide een inloopavond plaatsgevonden. Deze avond is goed bezocht.

De reacties zijn hieronder per thema samengevat en van een reactie voorzien. Hiervoor is gekozen omdat een aantal inspraakreacties over hetzelfde onderwerp gaan. De reacties hebben veelal betrekking op inhoudelijke aspecten, een enkele keer is de reactie tekstueel van aard of gaat de reactie over de organisatie van de inloopavond. Dit is dan ook aangegeven. Elke reactie wordt in samengevatte vorm weergegeven met daaronder de gemeentelijke reactie. Daarbij is per onderwerp aangegeven of de tekst in het wijkontwikkelingsprogramma is aangepast. In totaal hebben twintig mensen een reactie ingediend tijdens de periode dat het programma ter inzage lag.

Bouw woningen Van Riebeekstraat (Park Bolnes)

Ten aanzien van de bouw van de woningen aan de Van Riebeekstraat is een aantal reacties binnengekomen. Deze zijn als volgt samen te vatten:

1. Er wordt door bewoners, gelet op de reeds grote voorraad te koop staande woningen, getwijfeld aan de verkoopbaarheid van het project.
2. Gesteld wordt dat de bouw van woningen ten koste gaat van een groenvoorziening in de wijk (mede ook door de kap van bomen).
3. Ten aanzien van de kruising Riebeekstraat / De Wetstraat wordt aandacht gevraagd voor de verkeersveiligheid. Concreet wordt gevraagd of huizen niet klem op de hoek gebouwd kunnen worden.

Reactie gemeente

1. De eerste indruk is dat potentiële kopers positief reageren op het plan. Dit blijkt ondermeer uit een goed bezochte informatieavond. Daarnaast is in de woningbouwstrategie van Ridderkerk gesteld dat zeker de aanleg van starterwoningen wenselijk is. Ook is de bouw van meer starterwoningen door diverse wijkbewoners genoemd als belangrijk aandachtspunt tijdens het opstellen van het wijkontwikkelingsprogramma. Het plan is daarnaast kleinschalig en gedifferentieerd van aard, de ervaring leert dat dit de verkoop ten goede komt. Ondanks de malaise op de woningmarkt is dan ook de verwachting dat deze woningen nog steeds verkoopbaar zijn, zeker gelet op de prijsklasse waarin zij zitten.
2. In de notitie "sterke wijken, vitale gemeente" (2000) heeft de gemeenteraad ervoor gekozen om de open landelijke gebieden niet dicht te laten slibben, maar juist groen in te richten. De groene inrichting van de Donckse Velden, de Crezeepolder en het Waalbos zijn hier voorbeelden van. Ruimte voor wonen

en werken is dan ook destijds gezocht binnen de contouren van het stedelijk gebied. De locatie Van Riebeekstraat is toen aangewezen als woningbouwlocatie.

De definitieve keuze tot bebouwing van het groengebied bij de Van Riebeekstraat is in 2008 door de gemeenteraad gemaakt. De bebouwing gaat ten koste van 51 bomen. De vergunning voor het kappen van de bomen is medio november verleend (gepubliceerd op 11 november).

In het plan is overigens rekening gehouden met het huidige groene karakter door in het plan een centraal groengebied met een grote waterpartij aan te leggen. De groenvoorziening neemt dan weliswaar in grootte af, maar blijft aanwezig c.q. komt in andere vorm terug.

3. In het plan zijn de woningen op enige afstand gesitueerd van de kruising. Aan dit verzoek wordt dan ook voldaan.

Gelet op het bovenstaande is er geen reden om het wijkontwikkelingsprogramma op dit punt aan te passen.

Donckse Velden

Ten aanzien van de Donckse Velden is een aantal reacties binnengekomen. Deze zijn als volgt samen te vatten:

1. De vrije uitkijk op een groengebied wordt in één reactie als positief ervaren. Het park zorgt ervoor dat mensen bij elkaar komen.
2. Zowel wandelaars als fietsers maken gebruik van het fietspad door de Donckse Velden. Hierdoor is het daar erg druk. Voorgesteld wordt om een parallelpad aan te leggen voor wandelaars.
3. Er is geen parkeergelegenheid aangegeven voor de Donckse Velden. Voorgesteld wordt om borden te plaatsen die verwijzen naar de Benedenrijweg.
4. Opgemerkt wordt dat er te weinig afvalbakken in de Donckse Velden staan, en dat deze vaak vol zitten.
5. In het concept wijkontwikkelingsprogramma staat dat er op enkele locaties aan de Donckse Laan nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Verzocht wordt om meer duidelijkheid hierover.
6. De bebording bij de bruggen vanuit de Spuistraat is verwarrend. Er staat nu een voetgangersbord bij de bruggen, terwijl verderop de weg is aangeduid als fietspad.

Reactie van de gemeente

1. De gemeente deelt de mening dat de ontwikkeling van de Donckse Velden met name een positieve bijdrage levert voor inwoners van Bolnes en streeft ernaar (in samenwerking met de eigenaar) dit in de toekomst te behouden.
2. Het Natuur en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ) is de beheerder van het gebied. Gezien de breedte van het pad en het recreatieve gebruik wordt gesteld dat fietsen en wandelen op hetzelfde pad samen kan gaan. Ook zijn er niet verharde wandelpaden aanwezig waar fietsers niet komen.
3. Het betreft een kleinschalig groengebied met beperkte recreatieve functies. Dergelijke gebieden trekken nauwelijks bezoekers van elders aan. De enkeling die met de auto naar dit gebied komt veroorzaakt geen parkeerprobleem.

4. Het NRIJ geeft aan de frequentie van het legen van de bakken te verhogen. Onderzocht wordt waar een eventuele extra afvalbak zou kunnen komen te staan.
5. In ruil voor de realisatie van recreatief groen in het gebied bij de Donckselaan worden langs deze laan op 2 locaties de bouw van passende woningen mogelijk gemaakt (een rood voor groen regeling). Het bestemmingsplan Donckse Velden, die deze ontwikkeling mogelijk maakt, is nog in procedure.
6. De situatie ter plaatse komt niet overeen met de praktijk. De zaak is besproken met het NRIJ die de beheerder is van het fietspad in de Donckse Velden. Zij zijn akkoord met verplaatsing van de borden. De gewenste aanpassing wordt dan ook voorgelegd aan het wijkoverleg.

Gelet op het bovenstaande is het wijkontwikkelingsprogramma aangepast. De reactie op punt 5 is opgenomen in het programma.

Ontwikkeling Waterkant

1. Gesteld wordt, ten aanzien van het recreëren aan de waterkant, dat daarvoor te weinig mogelijkheden zijn. Dit geldt met name voor oudere bewoners.
2. Er wordt opgemerkt dat de rivieroever wordt volgebouwd. Een bewoner vraagt waarom er niet een wandelboulevard komt met groen en bankjes die door alle bewoners gebruikt kan worden. Woningbouw dient volgens hem namelijk een klein aantal bewoners.
3. Een reactie stelt dat er op de locatie van het YVC terrein (de scheepswerf bij de Oostdijk in IJsselmonde) geen woningbouw moet komen.

Reactie van de gemeente

1. De gemeente deelt deze mening niet. In de laatste jaren zijn al veel mogelijkheden benut om langs de rivier te recreëren, zoals de Boelewerf, het groengebied tussen Boelewerf en Maasdonck en het gebied bij Maasdonck zelf. In de verdere toekomst wordt dit nog verder uitgebreid bij de realisatie van de nieuwbouw langs de rivier.
2. De nieuwe Boelewerf en woningbouw hebben juist gezorgd voor meer wandelmogelijkheden langs de rivier. Voorheen was de rivier namelijk niet openbaar toegankelijk, nu is dit is wel het geval.
3. Door verschillende partijen wordt onderzocht welke invulling er in de toekomst gegeven kan worden aan deze locatie (die overigens grotendeels op Rotterdamse grondgebied ligt). Er zijn nog geen definitieve keuzes gemaakt over de invulling.

Gelet op het bovenstaande is het wijkontwikkelingsprogramma op dit punt aangepast. De reactie op punt 3, namelijk dat er nog geen definitieve keuze gemaakt is over de invulling van het YVC terrein, is opgenomen in de tekst van het wijkontwikkelingsprogramma.

Verkeer en parkeren

Een groot aantal reacties heeft betrekking op verkeerskundige aspecten van de wijk. Deze reacties zijn hieronder samengevat weergegeven.

1. Door meerdere bewoners wordt gemeld dat de vrachtwagens die de Bas van der Heijden en de Lidl bevoorraden overlast veroorzaken. Daarnaast gebruikt de Bas van der Heijden de laad- en losruimte als opslagplaats en staan de vrachtwagens buiten geparkeerd met draaiende motor.
2. Voorgesteld wordt om de Benedenrijweg te verbreden. Aanleiding hiervoor is de verkeersoverlast die wordt ervaren door draaiende vrachtwagens.
3. Voorgesteld wordt om de oversteek tussen de Rijnsingel en de Spuistraat veiliger te maken met behulp van stoplichten of klaar-overs.
4. Er wordt opgemerkt dat vanuit de wijk Willaertslande (ook bekend als Waterland) te hard wordt gereden vanaf de brug. Er wordt verzocht om maatregelen, bijvoorbeeld borden.
5. Voorgesteld wordt om de Rijnsingel bij de kruising Rotterdamseweg te verbreden zodat auto's elkaar kunnen passeren. De verbreding moet plaats vinden ter hoogte van het bord "Welkom in Bolnes".
6. Door de geplande woningbouw neemt de druk op de Rijnsingel toe. Tevens zorgt het optrekkende en stilstaande verkeer voor luchtverontreiniging.
7. Er zijn geen drempels aangelegd in de Generaal Smutsstraat. Dit heeft als gevolg dat daar erg hard wordt gereden.
8. Fietsers en scooters rijden op het trottoir aan de Generaal Smutsstraat bij het project Prima Bolnes. Verzocht wordt om een hek te plaatsen.
9. Opgemerkt wordt dat geparkeerde grote auto's soms uitsteken op de rijbaan. Dit levert mogelijk een gevaar op voor fietsers.
10. In de Markstraat wordt parkeeroverlast ervaren door bezoekers van stichting De Heksenketel die onvoldoende gebruik maken van de parkeerruimte op eigen terrein.
11. In de Markstraat wordt voorgesteld om drie extra parkeerplekken te realiseren bij de huizen waar nu geen parkeergelegenheid voor is. Aanleiding is het gegeven dat de eigenaren van deze huizen wel twee auto's hebben.
12. Het parkeren van medewerkers en het halen en brengen van schoolkinderen veroorzaakt overlast rondom de beide basisscholen aan de Noordstraat. Voorgesteld wordt om maatregelen te nemen, bijvoorbeeld een gebiedsverbod of het afzetten van de parkeerplekken van de bewoners met hekken.
13. Een bewoner meldt dat de vrachtwagens en het verkeer in de Vechtstraat en Noordstraat voor problemen en overlast zorgen. Door het aanleggen van verhoogde oversteekplaatsen, zoals in het wijkontwikkelingsprogramma genoemd, zal deze overlast alleen nog maar toenemen (afremmen / gas geven). Daarnaast wordt er te hard gereden.

Reactie van de gemeente

1. In het verleden zijn afspraken gemaakt met beide supermarkten aan de Amerstraat over de wijze van bevoorraden. Naar aanleiding van de reacties is hernieuwd overleg geweest met de directie van de Bas van der Heijden. Zij geeft aan dat getracht wordt om vrachtwagens zoveel mogelijk te spreiden, maar dat dit niet altijd mogelijk is vanwege externe omstandigheden zoals files. Daarnaast wordt er extra gelet op het uitzetten van motoren tijdens het lossen.
2. Vrachtauto's moeten bedrijfsterreinen kunnen in- en uitdraaien. Dit kan uitzichtproblemen opleveren. De gemeente is echter niet van mening dat er ernstige verkeersoverlast optreedt. In de buurt van de bedrijven langs de Benedenrijweg zijn overigens wel parkeerproblemen bekend.

3. In 2009 zijn reeds bij deze oversteek extra maatregelen genomen, namelijk het plaatsen van opvallende palen, extra borden en extra verlichting. Er zijn momenteel geen plannen (en ook geen financiële mogelijkheden) om daarnaast nog meer maatregelen te nemen.
4. De klacht is bekend. Op korte termijn zullen langs de Leklaan herhalingsborden "30 km/uur" worden geplaatst.
5. Het probleem is bekend. Er zijn plannen, die ook genoemd worden in het wijkontwikkelingsprogramma, om de kruising zo aan te passen dat er meer opstelruimte op de Rijnsingel ontstaat. Dit project kan alleen uitgevoerd worden als het waterschap als wegbeheerder het kruispunt aanpast. De financiering hiervan is echter nog niet rond.
6. In het nieuwe "actieplan lucht" zal zeker aandacht zijn voor de situatie op de Rijnsingel. Op dit moment voldoet de weg aan de gestelde normen.
7. Deze klacht is bekend. Er zijn snelheidsmetingen uitgevoerd waarbij te hoge snelheden zijn geconstateerd. Onderzocht wordt welke maatregelen genomen kunnen worden.
8. De geschetste situatie komt in de gemeente Ridderkerk vaker voor. Tot nu toe zijn er nog geen hekken op het trottoir geplaatst om deze reden. Om het fietsen op het trottoir echt effectief tegen te gaan zouden er veel hekken geplaatst moeten worden. Dit geeft eerder hinder en ongemak dan dat het de situatie verbeterd.
Bewoners hebben overigens de mogelijkheid om op de strook eigen grond voor de woning (c.a. 1,10 m.) zelf plantenbakken te plaatsen en daarmee de uitstap van hun woning veiliger te maken.
9. Hiertegen dient opgetreden te worden door de politie of handhaving. Dit is verder geen onderwerp voor een wijkontwikkelingsprogramma.
10. Het verwijsbord naar de parkeerplaats staat onder een boom en is daardoor niet goed te zien. Aan de Heksenketel zal worden gevraagd om het bord te verplaatsen of te snoeien.
11. Er kan zonder echte problemen langs de trottoirband worden geparkeerd. Zonder echte noodzaak worden er geen parkeervakken gemaakt.
12. De parkeerplaatsen blijven openbaar, het betreft voornamelijk (zoals ook gesteld wordt in het wijkontwikkelingsprogramma) een gedragsprobleem. Ook andere bewoners hebben geklaagd over deze situatie. Met de schooldirecties zal begin 2011 contact gezocht worden om te vragen mee te werken. Deze actie is ook benoemd in het uitvoeringsprogramma dat behoort bij dit wijkontwikkelingsprogramma.
13. De snelheid van het autoverkeer in de Noordstraat is over het algemeen te hoog. Om met name schoolkinderen zo veilig mogelijk over te kunnen laten steken is het noodzakelijk de oversteekplaatsen op drempels aan te leggen. Met deze structurele maatregel wordt voldaan aan de landelijke uitgangspunten van Duurzaam Veilig. Daardoor is minder handhaving noodzakelijk. Met een rustiger verkeersbeeld zal de (geluids)overlast eerder afnemen dan toenemen.

Gelet op het bovenstaande is het wijkontwikkelingsprogramma aangepast. Bij de tabel "uitvoeringsprogramma mobiliteit" is ondermeer opgenomen, na aanleiding van reactie 7, dat onderzocht wordt welke maatregelen genomen kunnen worden tegen te hard rijdend verkeer.

Speelplekken

1. De kinderspeelplaats aan de Eemhof is nog niet geplaatst.
2. De kinderspeelplaats bij Prima Bolnes is nog niet geplaatst.
3. Ander toezicht op de buurtsportlocatie. Gesteld wordt dat deze locatie teveel wordt gebruikt door oudere jongeren. Daarnaast wordt gesteld dat de leiding teveel in de keet zit.
4. Ten aanzien van het voormalige speelterrein aan de Krammerhof wordt voorgesteld om deze in de huidige staat te laten en de rubberen tegels te vervangen door normale stoeptegels. Reden hiervoor is dat de jeugd uit de buurt zich prima vermaakt nu.

Reactie van de gemeente

1. De projectontwikkelaar heeft eind oktober 2010 opdracht gegeven tot levering en plaatsing van de speelplaats. Vanwege de levertijd wordt de speelplaats naar verwachting eind december 2010 of begin januari 2011 geplaatst.
2. Binnenkort komt er een passende speelvoorziening voor de kinderen aan de Nelson Mandelastraat.
3. Stichting Sport en Welzijn is verantwoordelijk voor het toezicht. Dit aspect zal aan hen worden voorgelegd.
4. De gemeente legt een verbetervoorstel voor aan de omwonenden. Aan de hand daarvan volgt een herinrichting van het terrein.

Gelet op het bovenstaande is er geen reden om het wijkontwikkelingsprogramma op dit punt aan te passen.

Winkelstrip Wetstraat

Er is één reactie binnengekomen ten aanzien van de winkelstrip aan de Wetstraat:

1. Gesteld wordt dat het winkelcentrum aan de Wetstraat, en dan met name de Aldi, moet blijven.

Reactie van de gemeente

1. Vanuit de gemeente wordt geen actie ondernomen om de Aldi te verplaatsen.

Gelet op het bovenstaande is er geen reden om het wijkontwikkelingsprogramma op dit punt aan te passen.

Behuizing basisscholen

Ten aanzien van de beide basisscholen is samengevat de volgende reactie gegeven:

1. Door de bouw van nieuwe woningen in Bolnes komen er meer kinderen in de wijk. De beide basisscholen hebben daarvoor onvoldoende ruimte waardoor noodlokalen noodzakelijk zijn. Gevraagd wordt waarom de gemeente niet meewerkt aan nieuwbouw van de scholen.

Reactie van de gemeente

1. De huidige schoolgebouwen zijn nog niet afgeschreven. Er is daarom geen geld voor nieuwbouw. Wel zal er op korte termijn groot onderhoud gepleegd worden.

Gelet op het bovenstaande is er geen reden om het wijkontwikkelingsprogramma op dit punt aan te passen.

Meldingen openbare ruimte

Een aantal reacties heeft betrekking op de openbare ruimte in zijn algemeenheid. Deze zijn hieronder kort samengevat:

1. Een winkelpand aan de Vechtstraat staat al meerdere jaren leeg. Gevraagd wordt of de gemeente dit tegen kan gaan.
2. Gevraagd wordt waarom er weinig onderhoud wordt gepleegd aan de oevers van de Boezemstraat. Hierdoor ontstaat een rommelig gebied. Daarbij wordt gesteld dat het waterschap en de gemeente naar elkaar verwijzen.
3. Verzoek om het gras bij de Eemhof elke week te maaien in plaats van zes maal per jaar.
4. De Leklaan wordt niet meer regelmatig schoongemaakt.
5. Gevraagd wordt of er nieuwe uitlaatvelden gerealiseerd worden. Dit omdat de bestaande velden worden volgebouwd.
6. Gevraagd wordt door een bewoner waarom er gekozen is voor een bepaald type bomen rondom "De Nieuwe Werf". De geplante bomen zouden namelijk erg hoog worden en zonlicht wegnemen bij de appartementen.

Reactie van de gemeente

1. De gemeente betreurt het gegeven dat de winkel al geruime tijd leeg staat. De gemeente heeft echter geen middelen tot haar beschikking om de eigenaar te dwingen het pand te verhuren of de huur aan te passen.
2. Het gebied is in eigendom van het waterschap en zij zijn dan ook verantwoordelijk voor het onderhoud. Volgens de planning wordt er tweemaal per jaar gemaaid en geruimd. Deze frequentie levert wel enige wildgroei op, maar is aan de andere kant ook nuttig voor de vele organismen die langs de waterkant voorkomen.
3. Het gaat om de grasstrook langs de singel tussen de Eemhof en Willaertslan-de. Hierover zijn afspraken gemaakt die heden niet goed worden nageleefd. Op kortere termijn vindt een evaluatie met de omwonenden plaats.
4. Straten worden op standaardniveau schoongehouden. Indien de straat niet aan het beeld voldoet, wordt de aannemer hierop in gebreke gesteld.
5. Er zijn geen mogelijkheden voor geschikte nieuwe losloopgebieden voor honden in of bij de wijk.
6. Bij de Nieuwe Werf zijn zuilvormige eiken (*Quercus robur fastigiata* 'Koster') aangeplant op onderlinge afstanden van 15 tot 20 m. De bomen kunnen uitgroeien tot een hoogte van 12 tot 15 meter en blijven 5 à 6 meter breed. De nieuwe bomen maken deel uit van de herplant waaronder indertijd de kapvergunning is verleend. Door te kiezen voor smal blijvende bomen op grote afstand van elkaar blijft toekomstige hinder beperkt.

Gelet op het bovenstaande is er geen reden om het wijkontwikkelingsprogramma op dit punt aan te passen.

Meldingen overlast

1. Verscheidene reacties gaan over het zwerfvuil en de winkelwagens bij de beide supermarkten aan de Amerstraat. Gevraagd wordt om hier tegen op te treden.
2. Gemeld wordt dat bewoners van de Slingerhof en de De La Reijstraat hinder en geluidsoverlast ondervinden van de bruiloften en rommelmarkten in sport-hal De Riederbol. Gevraagd wordt om deze activiteiten niet meer toe te staan of de overlast te verminderen.
3. Er wordt gemeld dat de bewoners van de Slingehof en de De La Reijstraat overlast en hinder ondervinden van de hangjeugd rondom de parkeerplaats aan de Amerstraat. Gevraagd wordt om een betere afstemming tussen gemeente en politie voor de inzet van de wijkagent en de regiopolitie. Daarnaast wordt gesteld dat een wijk als Bolnes minstens twee buurtagenten zou moeten hebben.
4. Een bewoner stelt dat er ook sprake is van overlast van hangjongeren rondom de Noordstraat en de Vechtstraat (dus niet alleen op de Boelewerf) en dat deze overlast nog steeds voortduurt.
5. Over de uitstraling van twee verschillende particuliere woonhuizen is geklaagd.
6. Een bewoner klaagt over geluidsoverlast van het industrieterrein van YVC

Reactie van de gemeente

1. De parkeerplaats rondom de supermarkt wordt, na signalen uit het verleden, vaker schoongemaakt dan gebruikelijk is voor soortgelijke gebieden. Daarnaast onderneemt de Bas van der Heijden zelf ook extra initiatieven. De overlast wordt echter ook door andere partijen veroorzaakt. Met deze partijen zal de gemeente overleg voeren.
2. Hierover is eerder geklaagd en deze klachten zijn voorgelegd aan de bezwarencommissie. Aan de hand van de uitspraak van de bezwarencommissie zullen eventuele vervolgstappen ondernomen worden.
3. De hier genoemde omstandigheden zullen worden doorgegeven aan de politie.
De politie Rotterdam-Rijnmond moet de komende jaren ca 600 formatieplaatsen inkrimpen als gevolg van een lagere rijksvergoeding. De voornemens van het nieuwe kabinet om meer agenten aan te stellen leidt naar verwachting niet tot aanpassing van het aantal te bezuinigen formatieplaatsen. Overigens heeft de gemeente geen directe invloed in het vaststellen van het aantal agenten in Ridderkerk, dus ook niet in het aantal buurtagenten.
4. Zie punt 3.
5. De klachten zijn doorgegeven aan handhaving en er wordt onderzocht of de gemeente hier een rol kan spelen.
6. Klachten over geluidsoverlast van bedrijven (geluid van airco's, trillingsoverlast, laden & lossen en overig lawaai) kunnen 24 uur per dag worden gemeld bij DCMR, Milieudienst Rijnmond (010-4733333).

Gelet op het bovenstaande is het wijkontwikkelingsprogramma op enkele punten aangepast. Vanwege de reacties is het overleg met de supermarkten (zie reactie 1) vervroegd.

Overige reacties

1. Een bewoner vraagt of de groene container vaker geleegd kan worden. De redenen hiervoor zijn hygiëne en ruimtegebrek.
2. Een aantal reacties heeft betrekking op de organisatie van de avond.

Reactie van de gemeente

1. Het gebruik van minicontainers wordt in de zomer door veel bewoners van Ridderkerk als onhygiënisch beschouwd. Bij langere warme periodes kan het college van burgemeester en wethouders, na aanleiding van klachten, de opdracht geven de klike`s vaker te legen. Het is tevens mogelijk om afval in te leveren bij de milieustraat Noordpolder.
2. De genoemde verbeterpunten zijn een aandachtspunt bij het opstellen van nieuwe wijkontwikkelingsprogramma's. Omdat deze punten verder niet leiden tot inhoudelijke aanpassingen wordt hier niet verder op ingegaan.

Gelet op het bovenstaande is er geen reden om het wijkontwikkelingsprogramma op dit punt aan te passen.

Bijlage 2: Resultaten enquête

Hieronder staan de resultaten van een enquête die is gehouden door Stichting Sport en Welzijn in het najaar van 2009. De enquête is gehouden onder 345 respondenten en is significant. Van de enquête worden alleen de resultaten voor heel Bolnes weer-gegeven.

1. Wat is uw gezinssituatie?	Aantal	Percentage
a) ik woon alleen	55	16%
b) ik woon alleen met kind(eren)	17	5%
c) ik ben gehuwd/ samenwonend zonder kind(eren) of met uitwonende kinderen	125	36%
d) ik ben gehuwd/ samenwonend met thuiswonende kinderen	80	23%
e) ik woon bij mijn ouder(s), verzorger(s)	65	19%
f) anders	3	1%
<i>totaal</i>	345	100%

2. Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden (u zelf meegerekend)?	Aantal	Percentage
a) 1 persoon	53	16%
b) 2 personen	130	38%
c) 3 personen	50	15%
d) 4 personen	81	24%
e) 5 personen	21	6%
f) 6 personen	4	1%
g) 7 personen of meer	2	1%
<i>totaal</i>	341	100%

3. In welk jaar bent u geboren?	Aantal	Percentage
a) tussen 1921 en 1930	21	6%
b) tussen 1931 en 1940	56	17%
c) tussen 1941 en 1950	67	20%
d) tussen 1951 en 1960	34	10%
e) tussen 1961 en 1970	47	14%
f) tussen 1971 en 1980	38	11%
g) tussen 1981 en 1990	42	13%
h) tussen 1991 en 2000	26	8%
<i>totaal</i>	331	100%

4. In welke situatie bevindt u zich momenteel?	Aantal	Percentage
a) ik werk in loondienst	117	35%
b) ik werk in eigen bedrijf of praktijk	14	4%
c) ik ben scholier, student of stagiair	53	16%
d) ik ben werkzaam in eigen huishouding	26	8%
e) ik ben met VUT/ gepensioneerd; heb AOW	100	30%
f) ik heb WAO/AWW, invaliditeitspensioen, ben arbeidsongeschikt	13	4%
g) ik heb een WW- of bijstandsuitkering	4	1%
h) anders	4	1%
<i>totaal</i>	331	100%

5. Geslacht	Aantal	Percentage
a) man	123	36%
b) vrouw	222	64%
<i>totaal</i>	345	100%

7. Hoe tevreden bent u over uw eigen woonsituatie?	Aantal	Percentage
a) zeer tevreden	121	36%
b) tevreden	214	63%
c) ontevreden	5	1%
d) zeer ontevreden	0	0%
e) geen mening	0	0%
<i>totaal</i>	340	100%

8. Hoeveel jaren woont u in deze wijk?	Aantal	Percentage
a) tussen 40 en 30 jaar	118	35%
b) tussen 30 en 20 jaar	51	15%
c) tussen 20 en 10 jaar	69	20%
d) tussen 10 en 5 jaar	55	16%
e) 4 jaar	7	2%
f) 3 jaar	10	3%
g) 2 jaar	13	4%
h) 1 jaar	15	4%
<i>totaal</i>	338	100%

9. Hoeveel jaren woont u in uw woning?	Aantal	Percentage
a) tussen 40 en 30 jaar	64	19%
b) tussen 30 en 20 jaar	49	14%
c) tussen 20 en 10 jaar	79	23%
d) tussen 10 en 5 jaar	76	22%
e) 4 jaar	14	4%
f) 3 jaar	16	5%
g) 2 jaar	25	7%
h) 1 jaar	22	6%
<i>totaal</i>	345	100%

10. Woont u in een koop- of huurwoning?	Aantal	Percentage
a) koopwoning	156	46%
b) huurwoning	184	54%
<i>totaal</i>	340	100%

11. Verwacht u binnen 2 jaar te verhuizen?	Aantal	Percentage
a) ja	37	11%
b) nee (ga naar vraag 16)	298	89%
<i>totaal</i>	335	100%

12. Indien u binnen 2 jaar verwacht te verhuizen, is dat wegens: (graag de belangrijkste reden aangeven)	Aantal	Percentage
a) verslechteren van de buurt	7	14%
b) overlast van hangjeugd	5	10%
c) burenoverlast	1	2%
d) geluidsoverlast verkeer	5	10%
e) overlast van verkeerssituatie, b.v. files	3	6%
f) verandering van werkring	0	0%
g) veranderingen in mijn huishouden / persoonlijke situatie	13	25%
h) de woning voldoet niet meer aan de wensen / behoefte	13	25%
i) gebrek aan voorzieningen in directe woonomgeving	0	0%
j) verandering in financiële positie	4	8%

<i>totaal</i>	51	100%
---------------	----	------

13. Indien u binnen 2 jaar verwacht te verhuizen, wilt u dan bij voorkeur verhuizen binnen of buiten de gemeente of uw wijk?	Aantal	Percentage
a) binnen mijn eigen wijk	20	43%
b) buiten mijn eigen wijk, maar binnen Ridderkerk	12	26%
c) buiten Ridderkerk (ga naar vraag 16)	9	19%
d) weet ik nog niet (ga naar vraag 16)	6	13%
<i>totaal</i>	47	100%

14. Indien u wilt verhuizen binnen de gemeente Ridderkerk, wilt u dan een koop- of huurwoning?	Aantal	Percentage
a) koopwoning	16	41%
b) huurwoning	18	46%
c) weet ik nog niet	5	13%
<i>totaal</i>	39	100%

15. Indien u wilt verhuizen binnen de gemeente Ridderkerk, welk type woning zoekt u?	Aantal	Percentage
a) woning geschikt voor ouderen	14	33%
b) woning in combinatie met zorg (zorgwoning, aanleunwoning)	3	7%
c) flatwoning	5	12%
d) maisonette/etage-duplexwoning	0	0%
e) rijtjeswoning	8	19%
f) 2-onder-1-kapwoning	5	12%
g) vrijstaande woning	2	5%
h) anders, namelijk ...	2	5%
i) weet ik nog niet	4	9%
<i>totaal</i>	43	100%

16. Wat is volgens u de mate van betrokkenheid tussen de bewoners in uw wijk?	Aantal	Percentage
a) sterk	70	21%
b) redelijk	218	64%
c) slecht	20	6%
d) geen mening	31	9%
<i>totaal</i>	339	100%

17. Wat is uw eigen betrokkenheid bij uw wijk?	Aantal	Percentage
a) ik voel me zeer betrokken	52	15%
b) ik voel me redelijk betrokken	207	61%
c) ik voel me nauwelijks betrokken en vindt dat niet prettig (ga naar vraag 18)	10	3%
d) ik voel me nauwelijks betrokken en vindt dat prima (ga naar vraag 19)	70	21%
<i>totaal</i>	339	100%

18. Als u redelijk tot zeer betrokken bent, kunt u aangeven waaruit die betrokkenheid bestaat? (meerdere antwoorden mogelijk)	Aantal	Percentage
a) ik zorg dat ik goed geïnformeerd ben over wat er in de wijk speelt	73	18%
b) ik ben trots op mijn wijk	59	15%
c) ik heb een goede band met mijn burens	191	48%
d) ik neem deel aan buurtactiviteiten	37	9%
e) ik doe vrijwilligerswerk, namelijk...	24	6%
f) anders, ...	11	3%
<i>totaal</i>	395	100%

19. Als u zich niet betrokken voelt en dat niet prettig vindt, waardoor wordt dit veroorzaakt? (meerdere antwoorden mogelijk)	Aantal	Percentage
a) ik word slecht geïnformeerd over wat er in de wijk speelt	8	19%
b) ik heb een slechte band met mijn burens	3	7%
c) er zijn geen buurtactiviteiten waaraan ik wil meedoen	21	49%
d) anders, ...	11	26%
<i>totaal</i>	43	100%

20. Ik ben bekend met de volgende bewonersgroepen? (meerdere antwoorden mogelijk)	Aantal	Percentage
a) Wijkoverleg Beheer	58	11%
b) Wijkoverleg Beleid	39	8%
c) Wijk ideeënteam	50	10%
d) Buurtpreventie	243	48%
e) Werkgroep Kleur en Fleur	39	8%
f) Werkgroep Wijkactiviteiten Bolnes	77	15%
<i>totaal</i>	506	100%

21. Ik wil graag geïnformeerd worden over wijkaangelegenheden via (meerdere antwoorden mogelijk):	Aantal	Percentage
a) De Combinatie	250	58%
b) ander Huis aan Huisblad	34	8%
c) Nieuwsbrief	51	12%
d) Bewonersavond	10	2%
e) Radio	15	3%
f) Internet	28	6%
g) E-mail	29	7%
h) anders, ...	16	4%
<i>totaal</i>	433	100%

22. Voelt u zich wel eens onveilig in uw eigen wijk?	Aantal	Percentage
a) voortdurend	4	1%
b) vaak	13	4%
c) soms	74	22%
d) zelden	72	21%
e) nooit (ga naar vraag 24)	180	52%
<i>totaal</i>	343	100%

23. Indien u zich onveilig voelt in uw wijk, waar wordt dit dan voornamelijk door veroorzaakt?	Aantal	Percentage
a) inbraken in de omgeving	60	24%
b) vernielingen	22	9%
c) overlast van (hang)jongeren	44	18%
d) te weinig (sociale) controle	15	6%
e) onvoldoende verlichting	12	5%
f) berichten over onveiligheid	17	7%
g) geweld tegen personen	15	6%
h) te hard rijdend verkeer	55	22%
i) anders, ...	7	3%
<i>totaal</i>	247	100%

24. Hoe tevreden bent u met de kwaliteit van de navolgende voor-	<i>zeer tevreden</i>	<i>tevreden</i>	<i>on- tevreden</i>	<i>zeer onte- vreden</i>	<i>n.v.t./ geen mening</i>	<i>totaal</i>
---	----------------------	-----------------	-------------------------	------------------------------	--------------------------------	---------------

zienenen.												
1. winkels	93	27%	229	67%	16	5%	3	1%	1	0%	342	100%
2. zorgvoorzieningen (zorgsteunpunt, gezondheidscentrum, dokter, tandarts, apotheek)	55	17%	237	74%	7	2%	2	1%	21	7%	322	100%
3. speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar	39	13%	167	54%	25	8%	8	3%	73	23%	312	100%
4. sport- en speelvoorzieningen voor jongeren vanaf 12 jaar (trapveldkjes/ hangplekken)	30	10%	151	51%	22	7%	15	5%	79	27%	297	100%
5. culturele activiteiten (evenementen, activiteiten voor jongeren, ouderen, etc.)	12	4%	155	50%	45	15%	23	7%	74	24%	309	100%
6. recreatievoorzieningen (wandelpaden, vissen, etc.)	19	6%	188	60%	44	14%	19	6%	41	13%	311	100%
7. uitgaansgelegenheden (cafés, restaurants, etc.)	10	3%	93	30%	81	26%	65	21%	62	20%	311	100%
8. basisscholen	37	12%	178	59%	5	2%	6	2%	77	25%	303	100%
9. religieuze voorzieningen	17	6%	138	45%	12	4%	5	2%	132	43%	304	100%

25. Heeft u of iemand uit uw huishouden in het afgelopen jaar regelmatig (gem. 2x pmnd) gebruik gemaakt v/d volgende voorzieningen in de wijk:	JA		NEE		N.V.T. / geen mening		Totaal	
	1. winkels	305	98%	5	2%	1	0%	311
2. zorgvoorzieningen (zorgsteunpunt, gezondheidscentrum, dokter, tandarts, apotheek)	161	55%	119	40%	15	5%	295	100%
3. speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar	101	33%	166	55%	37	12%	304	100%
4. sport- en speelvoorzieningen voor jongeren vanaf 12 jaar (trapveldkjes/ hangplekken)	105	34%	160	52%	44	14%	309	100%
5. culturele activiteiten (evenementen, activiteiten voor jongeren, ouderen, etc.)	94	31%	166	55%	40	13%	300	100%
6. recreatievoorzieningen (wandelpaden, vissen, etc.)	160	53%	118	39%	23	8%	301	100%
7. uitgaansgelegenheden (cafés, restaurants, etc.)	85	29%	182	61%	31	10%	298	100%
8. basisscholen	87	29%	163	55%	45	15%	295	100%
9. religieuze voorzieningen	41	14%	187	65%	61	21%	289	100%

27. Hoe schoon ervaart u uw woonomgeving?	Aantal	Percentage
a) schoon (ga door naar vraag 29)	122	38%
b) redelijk schoon	171	53%
c) niet schoon	30	9%
<i>totaal</i>	323	100%

28. Wat is voornamelijk de oorzaak waardoor u uw woonomgeving niet of slechts redelijk schoon vindt?	Aantal	Percentage
a) vuil op straat	131	41%
b) hondenpoep	114	36%
c) afvalcontainers op straat buiten de ophaaltijden van de reiniging	13	4%
d) grofvuil willekeurig op straat gezet	24	8%
e) graffiti	18	6%
f) anders, ...	19	6%
<i>totaal</i>	319	100%

29. Hoe tevreden bent u over de openbare ruimte in uw omgeving?	zeer tevreden		tevreden		ontevreden		zeer ontevreden		n.v.t./ geen mening		totaal	
1. tevredenheid openbaar groen	52	16%	231	70%	28	9%	7	2%	11	3%	329	100%
2. tevredenheid fietspaden	24	8%	225	70%	48	15%	8	3%	15	5%	320	100%
3. tevredenheid voetpaden	26	8%	239	76%	37	12%	6	2%	5	2%	313	100%
4. tevredenheid oppervlaktewater (sloten, vijvers, singels)	33	11%	209	72%	29	10%	6	2%	15	5%	292	100%
5. tevredenheid toegankelijkheid openbare ruimte (verlaging trottoirs, geen obstakels)	23	8%	234	76%	23	8%	3	1%	23	8%	306	100%

6. Tevredenheid bebouwing (hooglaagbouw, variatie bebouwing, architectuur)	28	9%	230	70%	45	14%	7	2%	17	5%	327	100%
7. beleving kwaliteit leefomgeving totaal	43	14%	245	78%	12	4%	5	2%	11	3%	316	100%

30. Hoeveel overlast ervaart u in uw woonomgeving van:	Geen overlast		Regelmatig overlast		Veel overlast		totaal	
1. geluid afkomstig van wegen in uw wijk	239	75%	55	17%	24	8%	318	100%
2. geluid afkomstig van rijkswegen	240	79%	43	14%	22	7%	305	100%
3. trillingshinder door wegverkeer	223	74%	56	18%	24	8%	303	100%
4. stank	245	82%	37	12%	15	5%	297	100%
5. andere soorten van milieuhinder, namelijk:	190	90%	12	6%	9	4%	211	100%

31. Hoe tevreden bent u over de volgende verkeer- en vervoerszaken:	zeer tevreden		tevreden		ontevreden		zeer ontevreden		n.v.t./ geen mening		totaal	
1. de verkeersveiligheid	30	10%	183	59%	79	25%	17	5%	3	1%	312	100%
2. de parkeersituatie in de directe omgeving van uw woning	32	10%	187	61%	51	17%	26	9%	9	3%	305	100%
3. de bereikbaarheid van het openbaar vervoer vanuit uw woning	47	15%	197	64%	32	10%	10	3%	23	7%	309	100%
4. Ontsluiting van Bolnes	34	11%	195	64%	31	10%	24	8%	19	6%	303	100%